

cercle
economies
feministes

MEMÒRIA D'ACTIVITATS

CERCLE ECONOMIES FEMINISTES

22/
23

coòpolis

Ateneu Cooperatiu de Barcelona

ÍNDEX

1. <u>Introducció</u>	5
1.1. Objectiu general: Introduir la mirada feminista i iniciar el camí cap a la interseccionalitat	
1.2. Objectius específics	
1.3. Entitats agregades	
1.4. Resum d'actuacions	
1.5. Infografia indicadors generals	
2. <u>Servei de mapatge i diagnosi</u>	14
2.1. Pràctiques interseccionals a l'Economia Solidària	
2.2. Qüestionari de diagnosi de situació de la Xarxa de Consultores Feministes	
2.3. Resultats de la diagnosi	
2.4. Pràctiques transformadores i elements d'innovació	
2.5. Objectius de futur	
3. <u>Servei de Divulgació, sensibilització i generació de coneixement</u>	29
3.1. Introducció	
3.2. Accions de sensibilització o dinamització i assessorament per a la creació o el creixement	
3.3. Accions destinades a fomentar la col·laboració entre empreses de l'economia social i cooperativa del territori	
3.4. Relacions estratègiques d'aquest servei	
3.5. Reptes de futur	
4. <u>Servei de Formació per a la promoció, creació i consolidació de cooperatives i projectes de l'ESS</u>	49
4.1. Introducció	
4.2. Tallers de sensibilització o dinamització destinats al teixit associatiu i a les empreses per donar a conèixer la fórmula cooperativa com a opció	
4.2.1. La Xarxa pel Dret a Cura	
4.2.2. Cura Digna: xarxa de professionals de la salut i la cura	
4.2.3. Desentramant les desigualtats	
4.3. Tallers de sensibilització o dinamització adreçats a professionals que de manera estratègica s'agrupen per prestar serveis de manera conjunta	
4.3.1. Procés i resultats de la Xarxa Transicions Organitzatives Feministes	
4.4. Reptes de futur	
5. <u>Servei d'Acompanyament a la creació i consolidació de cooperatives i projectes de l'ESS</u>	
5.1. Introducció	
5.2. Campanya de comunicació i difusió.	
5.3. Activitats de sensibilització o dinamització	
5.4. Assessoraments	
5.5. Reptes de futur	

01

INTRODUCCIÓ

1. INTRODUCCIÓ

Les entitats impulsores del Cercle d'Economies Feministes durant aquesta segona anualitat han volgut donar continuïtat a les línies de treball encetades durant el curs 2021-22, i obrir-ne de noves, mitjançant l'establiment de noves relacions intercooperatives i iniciant un procés de debat al voltant de la mirada interseccional a l'Economia Social i Solidària.

Les entitats que integren el cercle, en l'àmbit primari, desenvolupen diferents accions orientades a promoure la cultura de la corresponsabilitat amb les cures dins les organitzacions, qüestionant les formes de lideratge i organització tradicionals i ajudant les entitats solidàries a conduir els seus propis processos de transició organitzativa feminista proequitat.

La proposta de Cercle d'Economies Feministes ha estat, per tant, orientada a donar a conèixer instruments existents per promoure la cultura de la igualtat i la corresponsabilitat a les organitzacions social; oferir serveis de formació i acompanyament en matèria de transicions organitzatives feministes als grups en les diferents fases que travesses els projectes; i crear xarxes intercooperatives de primer i segon nivell des d'on promoure i ampliar l'abast de la cultura organitzativa feminista.

Així mateix, i en sintonia amb les línies estratègiques d'Economia de les Cures i el Cercle de Migracions de l'Ateneu Cooperatiu, hem volgut reflexionar sobre la manera com s'entrellacen els factors que generen desigualtats i discriminacions a l'Economia Solidària; i recollir les bones pràctiques que identifiquem, dins i fora de Coòpolis, per combatre-les de manera col·lectiva i comunitària.

1.1. Objectiu general: Introduir la mirada feminista i iniciar el camí cap a la interseccionalitat

El nostre objectiu principal com a cercle és sensibilitzar i operativitzar una mirada feminista dins dels projectes cooperatius i solidaris per incrementar la consciència que les persones som éssers vulnerables i interdependents que necessitem rebre i proveir cures de manera permanent al llarg de la nostra vida. Relacionat amb aquesta perspectiva, ens interessa específicament promoure la cultura de la

sostenibilitat dels grups, de manera paral·lela a la construcció econòmica i financera dels projectes cooperatius i solidaris, acompanyant els grups en la confecció dels seus organigrames funcionals, reglaments interns, plans d'igualtat i protocols de prevenció de diferents tipus de violències a les organitzacions, instruments que seran recollits en els Reglaments de Règim Intern i altres instruments reguladors de la vida interna de cooperatives i altres organitzacions col·lectives.

En un altre sentit, hem volgut iniciar un procés de reflexió entorn del grau d'obertura o exclusió de les pràctiques polítiques i organitzatives a l'Economia Solidària en relació factors de discriminació com l'edat, la classe social, l'origen, les capacitats. No només descrivint i amidant les desigualtats, sinó preguntant-nos sobre els privilegis i quins són els mecanismes que generen i reproduïxen desigualtat al sector.

1.2. Objectius específics

Aquesta doble voluntat d'introduir la mirada feminista interseccional a l'economia solidària i cooperativa es concreta en els següents objectius específics:

- Formar individualment i col·lectiva a les organitzacions en feminisme.
- Dotar d'eines metodològiques per la transformació social feminista: foment dels Plans d'igualtat, protocols de prevenció de diferents tipus de violències a les organitzacions, Reglaments de Règim Intern, etc.
- Fomentar el coneixement i l'acompanyament en tècniques per abordar els conflictes, de manera assertiva i resolutiva. Aprendre a viure el grup des d'una perspectiva de propòsit de projecte, organitzativa, relacional i d'equitat.
- Participar i promoure espais de relació entre cooperatives i organitzacions feministes, amb l'objectiu de trobar fórmules de suport mutu que contribueixin a una major sostenibilitat.
- Promoure el potencial transformador del cooperativisme, transversalitzant la mirada de gènere, antiracista i de classe a l'agenda de l'ESS.
- Impulsar una estratègia dual de denúncia i creativitat col·lectiva.

1.2. Entitats agregades

Les entitats que formem part del cercle d'economies feministes com a promotores som les següents:

Equilátera, SCCL

Cooperativa sense ànim de lucre enfocada a la implantació del principi d'igualtat d'oportunitats i de l'equitat de gènere a l'àmbit de les organitzacions, des d'una visió feminista i transformadora.

Almena Feminista, SCCL

Cooperativa sense ànim de lucre especialitzada en la promoció de l'equitat de gènere i els drets humans mitjançant la comunicació feminista, l'abordatge estratègic de les violències masclistes i la incorporació de la perspectiva de gènere i feminista en polítiques públiques, projectes i organitzacions.

Cos Salut, SCCL

Cooperativa de salut integrativa sense ànim de lucre que ofereix serveis d'acompanyament per a cooperatives, empreses o col·lectius des d'un enfocament sistèmic.

Col·labora amb el desplegament del pla de treball del cercle **La ciutat invisible, SCCL**, cooperativa que ofereix serveis d'acompanyament i formació per a la creació i consolidació de cooperatives mitjançant l'elaboració de Reglaments de Règim Intern. El cercle també compta amb el suport de **La Insòlita - xarxa de cooperatives feministes** i **Lafede.cat**, en qualitat d'entitats participants.

Les **aliances** per assolir els objectius, tant a llarg com a curt termini, són moltes i diverses. Per una banda, les entitats promotores col·laborem amb espais d'articulació política dins l'economia social i solidària com la **Comissió d'Economies Feministes de la XES** i la **Comissió Feminista de la FCTC**. Al seu torn, les **xarxes d'intercooperació i suport mutu** també venen de la construcció

d'espais feministes amb objectius comuns i concrets com, per exemple, la **Xarxa de Transicions Feministes**, la plataforma d'entitats de segon grau on, a banda del Cercle d'Economies Feministes, també en formen part la Comissió d'Economies Feministes de la Xarxa d'Economia Solidària de Catalunya, el Consell Nacional de la Joventut de Catalunya, el Consell de la Joventut de Barcelona, la Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya i Lafede.cat; o la **Xarxa de Consultores Feministes**, un procés encara en fase molt incipient del que formen part l'Esberla, Quatre Cantonades, Institut Diversitas, Barabara Educació, Genera Feminismes, Equilatera Cooperativa, Almena Cooperativa Feminista, Quotidiana, Sudergintza Koop, Vira Cooperativa, Doble Via, Obliqües i l'Eixida.

1.3. Resum d'accions

Durant aquesta segona anualitat primer curs, des del Cercle d'Economies Feministes hem dissenyat, organitzat i participat de les següents activitats, d'acord amb els principals eixos i serveis desplegats des de l'Ateneu Cooperatiu:

Servei de mapatge i diagnosi

Aquesta anualitat hem realitzat un primer mapatge de bones pràctiques a l'ESS entorn de pràctiques i experiències concretes interseccionals. Aquest procés d'identificació destaca la necessitat de reconèixer la diversitat d'eixos de desigualtat i discriminació, i que aquesta es reflecteixi en polítiques i mesures aplicades, i espais de participació efectivament inclusius. S'ha entrevistat a diferents organitzacions: Acció Perifèrica, que aborda la intersecció de classe, barri i diversitat sexoafectiva; Fundació Enllaç, centrada en els drets de les persones grans LGBTI; CIA Brots i Les n(H)eures, que mitjançant el teatre de les oprimides resignifiquen les històries de vida en contextos de patiment mental; Periferia Cimarronas, que impulsa la cultura negra, i el Sindicat de Mares en la Diversitat Funcional, que defensa els drets de les cuidadores no professionals d'infants i joves amb diversitat funcional. Amb aquest mapatge el cercle d'Economies Feministes vol impulsar la reflexió entorn de la interseccionalitat a l'ESS, amb una combinació de teoria i pràctica.

Qüestionari de diagnosi de situació

Aquesta anualitat des del Cercle es va decidir apostar per un nou procés d'enxarxament, que ja s'havia identificat com a necessari, però que fins al moment no s'havia pogut engegar col·lectivament. La necessitat de la qual parteix és la de construir un espai de relació entre organitzacions diverses que es dediquen a la consultoria i formació en perspectiva de gènere i feminista. Identifiquem que són moltes les organitzacions que es dediquen a aquest àmbit d'activitat, però que en molts casos ni es coneixen ni tenen espais de trobada. Tot això tenint en compte que és especialment rellevant en aquests moments visibilitzar-se i donar-se suport, ja que amb la progressiva regulació de les polítiques de gènere (i específicament de les obligacions per part de les empreses) moltes consultories generalistes s'han interessat pel sector, i s'acaben fent processos i productes sense perspectiva feminista ni voluntat transformadora.

A més, s'ha vist clarament des del Cercle que aquest espai d'enxarxament podria omplir un buit, contribuint a construir un espai de coneixement, d'intercanvi i de relació entre organitzacions que en molts casos acaben tenint les mateixes necessitats, dificultats i reptes.

Per tot això, el Cercle ha participat activament a l'impuls d'aquesta xarxa, des de finals del 2022. Aquesta primera fase ens ha ajudat a identificar millor quines són les organitzacions que en formen part, quines característiques comunes tenen les iniciatives, quines diferències, prioritats i objectius comuns. Aquesta informació s'ha recollit a través, d'una banda, de les dinàmiques participatives fetes durant les diferents sessions de treball de la xarxa. I de l'altra, a través d'un breu qüestionari que s'ha enviat a les organitzacions.

Actualment, les entitats que formen part de la xarxa són 13: l'Esberla, Quatre Cantonades, Institut Diversitas, Barabara Educació, Genera Feminismes, Equilátera Cooperativa, Almena Cooperativa Feminista, Quotidiana, Sudergintza Koop, Vira Cooperativa, Doble Via, Obliqües i l'Eixida. D'aquestes, hem detectat que en aquesta primera fase sobretot han estat actives 7, encara que totes les 13 han manifestat voler estar a la xarxa i són part del grup de Telegram que s'ha obert per coordinar-se.

Servei de divulgació, sensibilització i generació de coneixement

En primer lloc, trobem els **tallers divulgatius** del potencial per a la transformació social feminista dels projectes d'economia solidària; les formacions i acompanyaments per promoure la incorporació de la **cultura de la corresponsabilitat a les organitzacions**, i facilitar instruments com els protocols de prevenció de l'assetjament, els Reglaments de Règim Intern o la cultura de la resolució de conflictes; i les sessions per donar a conèixer i promoure la **transferència tècnica entre projectes d'autoorganització laboral**, i la resolució i mobilització social en l'àmbit de la cura mitjançant projectes cooperatius i associatius de serveis, treball, habitatge i consum.

En segon lloc, el Cercle d'Economies Feministes ofereix serveis de formació i acompanyament tant a la xarxa de Consultores Feministes com a la xarxa de professionals de la salut i la Cura Digna, per a la **promoció de la intercooperació** com a estratègia d'enfortiment socioempresarial.

En tercer lloc, hem organitzat i col·laborat en diversos esdeveniments participats per nombroses i diferents organitzacions i entitats de primer i segon nivell amb qui compartim línies estratègiques i àmbit d'activitat. En l'àmbit de la cura, la jornada "La cura, un dret en construcció" i el segon Fòrum social de la cura, amb el gruix d'entitats d'àmbit català que conformem la **Xarxa pel Dret a Cura**. I en l'àmbit de les transicions organitzatives feministes, les diferents trobades i activitats vinculades a la **xarxa Transicions Organitzatives Feministes**, i el seminari "**Desentramant les desigualtats: propostes feministes interseccionals front l'edat, l'origen, la classe i les capacitats**", amb el qual hem volgut iniciar el camí del Cercle cap a la mirada interseccional.

Servei d'acompanyament per la creació i consolidació de cooperatives i projectes solidaris:

Durant la segona anualitat, la voluntat del Cercle ha estat **seguir donant a conèixer i acompanyar en l'adopció dels instruments, les metodologies i els models** que ajuden les entitats a **desplegar una cultura organitzativa més feminista i sostenible**, no només durant la fase de creació dels projectes, sinó com a estratègia de creixement i consolidació. Per fer-ho, comptem amb els recursos tècnics i humans per oferir acompanyament a aquelles entitats que ho precisen i que, individualment, no poden finançar-ho.

El catàleg de serveis del Cercle en les accions dels acompanyaments es focalitza en **la implantació del principi d'igualtat d'oportunitats i de l'equitat de gènere** a l'àmbit de les organitzacions, des d'una visió feminista i transformadora mitjançant **plans d'igualtat i protocols de prevenció de l'assetjament**. També mitjançant l'elaboració de **Reglament de Règim Intern amb perspectiva feminista**, com a instrument per treballar la corresponsabilitat de la cura en les organitzacions. O les **formacions i capacitacions empoderadores en matèria de comunicació feminista**, adreçades específicament a col·lectius en situacions de major vulneració de drets.

En l'**enfocament sistèmic** en els acompanyaments per a cooperatives, empreses o col·lectius de dimensió comunitària tant en fase de creació de la iniciativa i de consolidació dels projectes, per abordar **la dimensió relacional i organitzativa**.

En la **creació de projectes del sector de les cures**, des de la perspectiva de les prestadores de serveis com des de la perspectiva de les usuàries de serveis, en concret en la seva dimensió relacional i organitzativa.

Per arribar a projectes cooperatius o associacions comunitàries amb necessitats d'acompanyament i persones interessades, a banda de **presentar els serveis** que oferim des del cercle i **fer pedagogia** del sentit i potencialitat de la cultura organitzativa feminista proequitat, hem volgut **compartir no només instruments, sinó també processos referencials** per al nosaltres, com l'experiència d'autodiagnosi i trànsit feminista de la cooperativa L'Esberla.

Així mateix, durant l'octubre de 2023, vam obrir un espai de debat i creació d'una **agenda d'incidència feminista** per apropar les propostes de les cooperatives de treball feministes i projectes col·lectius en l'àmbit de la cura, al moviment feminista.

INDICADORS 2022–2023

02

SERVEI DE MAPATGE I DIAGNOSI

2. SERVEI DE MAPATGE I DIAGNOSI

En el que ha estat la primera fase de la xarxa de consultores de gènere, que va des del novembre 2022 a l'octubre del 2023, hem volgut conèixer millor, i posar en comú les necessitats de cada organització amb relació a la participació en aquest espai. Amb aquesta finalitat, hem dedicat part de les reunions "plenàries", a recollir informació sobre les organitzacions participants, les seves necessitats, objectius i reptes. A la vegada, en paral·lel, hem recollit informació complementària a través d'un qüestionari a les organitzacions. Tot això amb l'objectiu de realitzar un procés de diagnosi de la situació de les organitzacions vinculades a la xarxa, i així tenir més clar qui som, què necessitem/volem, cap a on anem, i com ens organitzem. Tot això amb la finalitat última de teixir una intercooperació estable i profitosa.

D'altra banda, durant els mesos de maig i juny de 2023, per a la posterior publicació durant el mes de setembre de 2023, vam realitzar les entrevistes per al recull de bones pràctiques interseccionals "Desentramant desigualtats: experiències i pràctiques concretes entorn de la interseccionalitat". Amb aquesta publicació volem compartir el treball i les reflexions entorns a les aportacions teòriques de la interseccionalitat, però concretant-les en pràctiques i propostes transformadores a partir del testimoni de cinc organitzacions solidàries, que encarnen en primera persona vivències no normatives.

2.1. Pràctiques feministes interseccionals

Enguany, hem realitzat el mapatge de bones pràctiques a l'ESS "Desentramant desigualtats: experiències i pràctiques concretes entorn de la interseccionalitat", enfocat en organitzacions que **treballen des d'una perspectiva interseccional**.

Les diferents organitzacions van posar l'èmfasi en la necessitat que la diversitat, en sentit ampli, es vegi reflectida en les polítiques públiques, en els productes culturals, en els espais de participació ciutadana institucionals i acte organitzats, que es treballi per la construcció d'estructures diverses que ens permetin entendre diferents maneres de veure el món. També es va esmentar la necessitat que les administracions posin a disposició més recursos per a fer front a aquests desafiaments.

Hem entrevistat les següents organitzacions:

- Acció Perifèrica
- Fundació Enllaç
- CIA Brots i Les n(H)eures
- Sindicat de mares en la diversitat funcional
- Periferia Cimarronas

El primer objectiu d'aquest document és **reflectir la diversitat** que existeix dins de les organitzacions de l'ESS i, a més, les diferents eines metodològiques que utilitzen per a fer front a les desigualtats.

En primer lloc, vam conversar amb **Acció Perifèrica**, la llibreria transfeminista de Nou Barris, els qui van posar la mirada en la intersecció de classe, barri i diversitat sexoafectiva. Des de la llibreria, ens van explicar pràctiques concretes per a visibilitzar a autors no occidentals i transfeministes que durant molts anys no han tingut un lloc visible en els espais culturals. D'altra banda, vam conversar amb la **Fundació Enllaç**, una organització que porta 15 anys treballant per la dignitat i pels drets de les persones grans LGBTI. El seu treball té diferents àrees, entre elles la incidència social i política, l'acompanyament i la creació d'espais segurs per a persones grans LGBTI. També entrevistem dues companyes de **CIA Brots i Les n(H)eures**, totes dues companyies de teatre que a través de les eines del teatre de les oprimides, resignifiquen les seves històries i denuncien constantment el poder mèdic al qual es veuen exposades, moltes d'elles en ser pacients neurològiques i altres en ser activista en salut mental. També en la línia de l'art, però des d'un altre focus, vam parlar amb **Periferia Cimarronas**, els qui van formar fa un parell d'anys la primera sala de teatre afrocentrada a Barcelona, un espai per a la cultura negra, per a generar ocupació i per a canviar els imaginaris sobre les comunitats afrodescendents. Actualment, tenen un cafè i una llibreria en el mateix espai on realitzen les funcions i diversos tallers. Finalment, abordem la diversitat funcional conversant amb el **Sindicat de Mares en la Diversitat Funcional**, un grup de més de 100 dones amb fills i filles amb discapacitat, que lluiten dia a dia per fer complir els drets de les seves filles, però alhora per reivindicar els drets de les cuidadores no professionals.

El cercle decidim posar el focus en la interseccionalitat, ja que és un tema que està constantment interpel·lant als feminismes, sobretot els feminismes blancs. Si bé creiem que les seves aportacions són molt valuoses, ens sembla interessant reflexionar i problematitzar algunes coses: **què abordem en parlar**

d'interseccionalitat? A qui estem incloent i a qui estem deixant fora de les nostres pràctiques? Per què la interseccionalitat és profundament necessària per a la transformació social? Són algunes de les preguntes que ens hem fet des del cercle i que marquen el fil d'aquest mapatge.

En aquest mapatge, al seu torn, es busca **reflexionar des de les aportacions teòriques de la interseccionalitat, però concretant les seves pràctiques** a través d'aquestes cinc organitzacions, que encarnen en primera persona vivències no normatives. El seu treball ens ensenya com generar estratègies de resistència i de visibilització de les seves condicions específiques.

Aquesta publicació està disponible en format digital en el següent enllaç:

https://www.bcn.coop/wp-content/uploads/2023/10/BBPP_Desentramant-els-desigualtats_Coopolis_2023.pdf

2.2. Qüestionari de diagnosi de situació de la xarxa de consultores feministes

La diagnosi sobre les organitzacions que formen part de la xarxa de consultores feministes s'ha elaborat a partir de dos fons principals. Per una banda, la informació extreta en les reunions de la mateixa xarxa, i recollida a les actes. I de l'altra, a través d'un breu qüestionari que s'ha enviat a les organitzacions.

A continuació es presenta la informació socio-empresarial bàsica sobre les 13 organitzacions que actualment formen part de la xarxa de consultores feministes de l'àmbit de la igualtat de gènere.

Nom organització	Forma jurídica	Any constitució	Àmbit geogràfic	Persones membres
-------------------------	-----------------------	------------------------	------------------------	-------------------------

L'Esberla	Cooperativa de treball associat d'iniciativa social sense ànim de lucre	2013	Principalment Maresme, Vallès Occidental i Oriental, Barcelonès i Penedès	9 Sòcies treballadores i 5 treballadores Total: 15 persones
Quatre Cantonades	Cooperativa de treball associat	2022	Zona d'Igualada, Anoia, el Bages i el Penedès.	3 sòcies i una treballadora Total: 4 persones
Institut Diversitas	Cooperativa de treball associat d'iniciativa social	2014, i com a cooperativa 2016	Tota Catalunya	3 sòcies i 5 treballadores. Total: 8 persones
Barabara Educació	Cooperativa de treball associat d'iniciativa social sense ànim de lucre	2013, i com a cooperativa 2016	Tota Catalunya i puntualment estat espanyol	4 sòcies i 4 treballadores Total: 8 persones
Genera Feminismes	Cooperativa de treball associat	2021	Zona de Ponent, Pirineu i camp de Tarragona	2 sòcies treballadores
Equilàtera Cooperativa	Cooperativa de treball associat	2021	Catalunya i Andalusia	4 sòcies treballadores
Almena Cooperativa Feminista	Cooperativa de treball associat d'iniciativa social sense ànim de lucre	2017	Catalunya	4 sòcies i 5 treballadores Total: 9 persones
Quotidiana	Cooperativa de treball associat sense ànim de lucre	2011, i com a cooperativa 2018	Catalunya	2 sòcies treballadores i 1 treballadora Total: 3 persones
Sudergintza Koop	Cooperativa de treball associat	2016	Euskadi i Catalunya	4 sòcies treballadores
Vira Cooperativa	Cooperativa de treball associat	2010, i com a cooperativa 2018	Catalunya	4 sòcies treballadores i 3 treballadores Total: 7 persones
Doble Via	Cooperativa de	1999	Vallès, Catalunya	26 sòcies

	treball associat d'iniciativa social		i estat espanyol	treballadores i 320 treballadores Total: 346 persones (dades 2022)
Oblíques	Consultoria	2020	Catalunya	2 consultores
L'Eixida	Cooperativa de treball associat	2017	Vallès i Catalunya	6 sòcies treballadores i 2 treballadores (fins al 31/11/23) Total: 8 persones

2.2.1. Resultats de la diagnosi

Aspectes formals

De les 13 organitzacions que formen part de la xarxa, només una no és cooperativa. De fet, considerem que **el fet que la gran majoria de les organitzacions de la xarxa siguin cooperatives és una fortalesa**, que ens permet tenir una base comuna en els principis cooperatius, així com necessitats i problemàtiques similars en la gestió.

Aproximadament el 30% de les organitzacions de la xarxa tenen menys de 5 anys (4 organitzacions fundades des del 2018 fins ara); gairebé la meitat, el 46% aprox., tenen entre 5 i 10 anys (6 organitzacions iniciades entre el 2013 i 2023); i el 23% tenen més de 10 anys (3 organitzacions). Per una banda, ens sembla interessant aquesta diversitat, perquè **inclou una mirada més "jove" i una més "madura"** a la xarxa, i per l'altra banda també ens sembla positiu que hi hagi un bon gruix d'organitzacions amb un recorregut ja fet, la qual cosa pot ajudar a tenir una **estructura més sòlida i de continuïtat**.

Un altre aspecte que ens sembla una bona potencialitat és l'abast territorial. Ens sembla interessant subratllar que algunes de les organitzacions de la xarxa posen molt d'èmfasi en la seva ubicació territorial, reivindicant una perspectiva territorial que posi en valor la descentralització respecte a Barcelona Ciutat i l'arrelament al territori. En aquest sentit, destaquem cooperatives molt joves que operen en territoris concrets, com pot ser Quatre Cantonades (Igualada) i Genera Feminismes

(Lleida). Tot això pot promoure en un futur unes dinàmiques més descentralitzades respecte a la capital catalana, i la possibilitat de tenir **organitzacions referents territorials aliades** que poden portar endavant **projectes des d'una major proximitat**.

Quant a persones que formen part de les organitzacions, centrant-nos només en les cooperatives de les quals tenim aquesta informació (11) podem dir que el gruix té entre 4 i 10 sòcies (el 54%, 6 cooperatives), i l'altra gran part té fins a 3 sòcies (el 36%, 4 cooperatives). Només en un cas estem parlant de cooperatives amb més de 10 sòcies treballadores (Doble Via). És a dir, en **general tenim una grandària més aviat petita**, i això mostra una **certa homogeneïtat** que pot també ajudar quant a necessitats i experiències comunes.

Sobre els objectius i l'activitat

Totes les organitzacions que formen part de la xarxa tenen l'objectiu de promoure una **transformació en clau feminista**, tant acompanyant organitzacions com incidint en la política pública.

Alguns dels objectius de les organitzacions recollits a la diagnosi són:

- Reforçar la mirada creuada entre feminismes i economia social i solidària.
- Aprofundir i promoure la perspectiva interseccional.
- Fer xarxa als diversos territoris.
- Consolidar equips i projectes, promovent un model de negoci que respecti les vides i posi al centre les cures.
- Fer incidència política directa cap a les administracions públiques
- Tenir una vida alegre i sostenible.

Un element comú a totes, és que es treballa **des de la mirada i metodologia de consultoria**, és a dir, engegant processos d'assessorament, formació i elaboració d'eines que contribueixin a canvis de mirada i de pràctiques. A partir d'aquesta base comuna, hi ha alguns matisos. La gran majoria de les cooperatives fan **acompanyament a les organitzacions**, per ajudar-les a incorporar internament i a la seva acció externa una mirada feminista i de cures; i algunes es dediquen específicament a l'acompanyament en conflictes. Dit això, no totes fan plans d'igualtat, per exemple, o protocols d'assetjament. Algunes treballen amb tota

mena d'organitzacions, entre elles empreses, mentre que altres se centren principalment en organitzacions de l'ESS.

Quant a la política pública, hi ha algunes organitzacions que posen el focus de la seva activitat en **assessorar i formar les administracions públiques** en temes de gènere, violències masclistes, interseccionalitat. Entre els principals productes hi ha diagnòs de gènere, plans d'igualtat de ciutadania, protocols en relació amb les violències masclistes (assetjament, circuits d'atenció, etc.), avaluacions de polítiques públiques. Hi ha organitzacions que també es dediquen a la **recerca aplicada**.

En alguns casos les organitzacions fan **acompanyament també individual**, orientació emocional, processos d'empoderament, etc. Algunes també tenen **projectes de justícia global**, amb aliances feministes amb altres indrets.

Dimensió econòmica

Els principals ingressos de les organitzacions participants deriva de la **prestació de serveis de consultoria**, però també de **subvencions** de les administracions públiques.

Quant a la **xifra de negocis**, tenim informació específica de 5 organitzacions. La fotografia ens mostra que el 60% (3 organitzacions) tenen una facturació anual (últim exercici) entre els 420.000 € i els 450.000 €, mentre que les altres dues tenen aproximadament uns 273.000 € i 150.000 €. Quant als **fons de finançament**, detectem que principalment aquestes organitzacions reben finançament de l'administració pública: Generalitat de Catalunya, Diputació de Barcelona i de Girona, Consells comarcals i alguns ajuntaments. 2 de les 5 (40%) també mencionen entre les clientes a empreses, mentre les altres 3 només mencionen a organitzacions de l'ESS (altres cooperatives, fundacions, associacions, etc.).

En general, el problema de la **sostenibilitat econòmica** de les organitzacions és una preocupació difosa entre les organitzacions, vinculada a la necessitat de tenir recursos per sostenir tota la **part estructural** (reproductiva) que no cobreix el finançament de projectes específics. El reforç de la part **d'acció comercial** també ha sortit com un element de la dimensió econòmica a enfortir.

També és interessant posar en valor l'esforç de les cooperatives que formen part d'aquesta xarxa per implementar una gestió interna que sigui el més possible

feminista, posant en el centre les necessitats no només dels projectes sinó també de les persones i col·lectius. Algunes de les mesures posades en marxa són:

- En el cas de treballadores: augment d'alguns dies de permisos respecte a l'establert al conveni, bossa d'hores per cures de persones a càrrec, baixa menstrual, remuneració al 100% de les baixes per motius de salut, espai de cures, flexibilitat horària i teletreball.
- En el cas de les sòcies treballadores: millores en el sou (bestretes), més dies de vacances, possibilitat de concentrar la setmana en quatre dies, flexibilitat horària i de teletreball, remuneració al 100% de les baixes per motius de salut, bestretes que tenen en compte les persones a càrrec o els desplaçaments (algunes estan treballant sobre bestretes que també tinguin en compte la despesa per l'habitatge).

Principals necessitats

La identificació de necessitats de les organitzacions participants és clau per poder definir i adaptar els objectius de la xarxa.

A continuació les principals necessitats detectades:

- Formació i debats: Mancomunar formacions per poder aprofundir temes que són clau per la millora de la qualitat de la feina, com ara la perspectiva interseccional (per això vam fer una formació concreta). Promoure espais de debat conceptual en relació amb dubtes que sorgeixen amb el dia a dia dels projectes.
- Sostenibilitat econòmica: diversificar clients (no només administracions) i reforçar la capacitat de presentar-se a convocatòries (com en el cas de les licitacions). Per això, derivar projectes segons tema i territori, i possibilitat d'agrupar-se per presentar-nos a projectes i així millorar la solvència tècnica i econòmica.
- Cures de les persones i dels projectes: revisar conjuntament la gestió de les persones, dels ritmes de feina, de capacitats de posar límits, per poder millorar estratègies, pràctiques i eines.
- Difusió i valorització de la feina: millorar la comunicació de les activitats, donant-nos suport mútuament, i promoure un relat comú sobre la importància de la feina de les consultores feministes.

- Incidència: millorar el tracte amb les administracions públiques, pensant estratègies comunes que ens donin més forces i sumant-nos a altres iniciatives ja en marxa.

2.2.2. Pràctiques transformadores i elements innovadors

Existeixen diversos elements a destacar d'aquesta experiència. Per una banda, les organitzacions que formen part de la xarxa **aposten per projectes de transformació en clau feminista i interseccional des de l'ESS**. Aquests temes s'han anat transformant cada vegada més en "oportunitat de negoci" per empreses i consultores de tota mena. En canvi, l'aposta comuna d'aquestes organitzacions és "ocupar" aquest espai d'oportunitat amb rigorositat, amb una real voluntat de transformació i des de l'ESS: promoure activitats econòmiques compromeses amb el canvi social.

Vinculat amb això destaquem l'esforç per mantenir una **coherència entre els objectius externs de les organitzacions i la forma d'organitzar-nos internament**. Aquest element, que hauria de ser central en el conjunt de les organitzacions de l'ESS, pensem que és un factor central pel benestar de les persones que estem a les organitzacions, i que també representa un plus que s'ha de posar en valor i reclamar.

Per això ens sembla innovador a Catalunya la possibilitat que consultores feministes es reuneixen en **una sort de "gremi" sectorial**: per conèixer-se, posar en comú estratègies, reptes i criteris de qualitat, donar valor a la seva feina i projectar-la cap a fora, i donar-se força mútua en la relació amb les administracions.

2.3. Objectius de futur

No obstant la dificultat implícita a engegar una xarxa nova, i al fet que les organitzacions hi puguin dedicar temps i energies, a l'última reunió d'octubre 2023 va quedar palès que hi ha un nucli d'organitzacions que estan convençudes de la utilitat de la xarxa i del seu valor estratègic.

Els objectius que inicialment havíem detectat continuen sent vàlids, i giren sobretot entorn de:

- Compartir formacions i aprenentatges;
- Establir un sistema de derivació de projectes;
- Possibilitats de fer projectes conjunts i intercooperar, també com a forma de fer més sostenible econòmicament la xarxa;
- Intercanviar i reforçar-nos mútuament en relació amb la sostenibilitat interna dels equips;
- Identificar canals i espais per fer incidència directa amb les institucions;
- Reflexionar sobre un possible segell de qualitat, alguna mena d'eina que permeti establir criteris amb relació als projectes de consultoria feminista.

Com a reflexió, veiem que hi ha objectius que són de més fàcil abast, com les formacions o la derivació de projectes, i que ja s'està donant i pensem que segurament continuarem. També hi ha molt d'interès amb relació a la possible cerca comuna de fons de finançament que ajudin a cobrir la participació en la xarxa de les persones de les organitzacions. El segell, i l'establiment de criteris relacionats, ens sembla un objectiu molt interessant, però aquí veiem que igual trobarem dificultats, perquè implica bastant treball per organitzar el procés de definició d'aquests criteris i perquè hi ha organitzacions que potser no ho veuen tan prioritari tenint en compte el moment en què estan.

Des d'un punt de vista metodològic, ens hem organitzat per tenir un "grup motor", un nucli que ajudi a mantenir el fil i a estructurar les trobades, i considerem que tenir aquest grup és un element important per la continuïtat de la xarxa. En general hi ha acord que les trobades d'aquest grup siguin bimensuals i que és necessari mantenir una trobada presencial l'any de tot el grup.

El suport des del Cercle d'Economies Feministes ens sembla molt estratègic i considerem que ha sigut molt clau per aquesta primera fase, i pensem que és crucial seguir apostant per aquestes experiències d'intercooperació.

03

SERVEI DE DIVULGACIÓ, SENSIBILITZACIÓ I
GENERACIÓ DE CONEIXEMENT

3.1. Introducció

En aquesta segona apartat trobarem el conjunt d'activitats desplegades des del cercle per difondre **el potencial creatiu i transformador des de la mirada feminista dels projectes d'economia solidària**; i les formacions i acompanyaments realitzats per promoure la incorporació de la **cultura de la corresponsabilitat** a les organitzacions, mitjançant la utilització d'instruments aplicats com els **protocols de prevenció de l'assetjament, els Reglaments de Règim Intern o la cultura de la mediació** en la resolució de conflictes.

En aquest apartat trobem també les **formacions capacitadores i l'acompanyament tècnic** a les entitats vinculades a la xarxa de Consultores Feministes, així com el recull de relacions estratègiques del cercle.

Les formacions capacitadores han girat entorn de les actualitzacions legals en l'àmbit dels plans d'igualtat i de les violències masclistes, així com de la incorporació de la mirada interseccional en els projectes d'igualtat de gènere. Pel que fa a l'acompanyament tècnic, el suport del Cercle ha permès l'organització i dinamització de 3 trobades estratègiques, així com la configuració d'un grup motor de la xarxa.

3.2. Accions de sensibilització, dinamització i assessorament per a la creació i creixement

Les **accions explicatives i introductòries a l'economia solidària i el cooperativisme** representen un primer apropament a un sector que es caracteritza per la gestió democràtica i participativa, la resolució de necessitats humanes, el compromís amb el territori i la comunitat. Aquestes sessions de sensibilització representen una porta d'entrada al món de l'Economia Social i Solidària, no només en clau de creació de nous projectes, sinó també per generar sinergies amb altres projectes col·lectius, com per exemple el món sindical, associatiu o acadèmic, així com el moviment feminista.

Les accions desenvolupades en aquest apartat han estat les següents:

a) Què és l'Economia Social i solidària?

Realització de dos tallers introductoris i de sensibilització, realitzats els dies 13 de setembre a les 17:00, i el 30 d'octubre a les 10:00 en línia.

Mitjançant la celebració d'aquestes dues formacions hem volgut introduir de manera bàsica els principis i valors fonamentals de l'economia social i solidària, posant el focus en la resolució de necessitats bàsiques, el potencial transformador feminista i ecosocial, tot recolzant les explicacions mitjançant models i exemples pràctics.

De manera estratègica, hem realitzat el primer taller a Coòpolis per apropar a la gent interessada en l'economia social a l'ateneu, ja que el públic acostuma a ser persones que s'apropen per primera vegada a l'ESS o d'alguna manera participen d'algun col·lectiu i volen aprofundir una mica més. Per altra banda, es va realitzar una de les formacions en format virtual per poder arribar a la gent que no tenia possibilitat de venir de manera presencial.

Aquest any hem detectat que els tallers han tingut menys participants que l'anterior convocatòria. Per l'any vinent ens proposem fer la formació no tant com a tallers introductoris en l'ESS en general, sinó fer els tallers més dirigits als punts de contacte i experiències d'Economia Solidària i feminista.

b) Economia Social: normativa en igualtat, plans d'igualtat i protocols.

Dues sessions formatives realitzades de manera virtual els dies 12 de gener i 15 de febrer de 2023.

L'exigència, per part de les administracions públiques, d'un major compromís formal per part d'empreses i entitats amb les polítiques d'igualtat és cada cop

cercle economies feministes

Formació online
De 10.00 a 12.00 h

12 GENER—2023
**ECONOMIA SOCIAL:
NORMATIVA EN IGUALTAT.
PLANS D'IGUALTAT
I PROTOCOLS**

Conèixerem la normativa vigent en relació amb els plans d'igualtat. Parlarem sobre els mecanismes de negociació col·lectiva, les auditories retributives i els protocols de prevenció, detecció i abordatge de l'assetjament.

Promou i finança:
76 economia social

Amb el suport de:
Departament de Treball, Relacions Laborals i Seguretat Social

major. Per aquesta raó, des del cercle oferim una formació adreçada a donar a conèixer la normativa en igualtat vigent, i els diferents tipus de recursos: els plans d'igualtat, els mecanismes de negociació col·lectiva, les auditories retributives i els protocols de prevenció, detecció i abordatge de l'assetjament.

c) Habilitats comunicatives orals i seguretat en l'expressió en públic per l'escola comunitària La Troca.

La Troca és un espai de trobada i aprenentatge per a joves i adultes dels barris de Sants que dona resposta a les mancances d'oferta formativa per a persones adultes. La Troca està constituïda com a associació, però es reivindiquen com una escola pública de gestió comunitària, ubicada a l'equipament també de gestió comunitària de La Lleialtat Santsenca.

Els objectius d'aquesta acció formativa estaven adreçats a reforçar les competències bàsiques i habilitats comunicatives personals i grupals de les membres de La Troca: perdre la por de parlar en públic, ordenar un discurs clar i guanyar fluïdesa a l'hora de comunicar.

De manera transversal a tota la formació, es va parlar d'interseccionalitat, atès que el perfil de les persones usuàries de la troca està creuat per diferents situacions d'opressió, com la condició migratòria, el gènere o la classe social/perfil formatiu.

d) Acompanyament a l'escola comunitària La Troca

Després de les dues sessions grupals, les usuàries de l'associació La Troca van sol·licitar dues sessions ampliades per a les usuàries i treballadores, amb el procés d'aprenentatge-servei de preparar la celebració del seu aniversari aplicant els coneixements adquirits.

En un altre nivell trobem els **tallers de sensibilització de caràcter més tècnic i aplicat**, adreçats a incorporar més acuradament una eina proequitat, i a explicar

de manera més detallada els drets i permisos relacionats amb la cura de persones a les cooperatives de treball.

a) Taller formatiu per construir organigrama, definir perfils i rols (nivell inicial)

Sessió celebrada el 16 de març centrada a abordar el model organitzatiu, un dels reptes constants de qualsevol equip que treballa en un projecte col·lectiu. Els continguts d'aquesta primera sessions vam versar entorn la definició i funcionalitats d'un organigrama, com i cap a on orientar-lo i les diferents classes de models organitzatius basats en l'estructuralisme i el funcionalisme.

b) Taller formatiu per construir organigrama, definir perfils i rols (nivell avançat)

La segona sessió, celebrada el 30 de març, volia aprofundir en els processos d'elaboració d'organigrames, perfils i rols. La sessió es va focalitzar en definir i diferenciar les estructures apoderades i estructures de poder, i en dibuixar un full de ruta per un model organitzatiu funcional.

c) Estratègies de detecció de l'assetjament a les organitzacions.

Aquesta formació ha tingut quatre edicions durant aquesta segona anualitat del Cercle d'Economies Feministes: tres sessions virtuals (18 de gener, 7 de març i 24 d'abril), i una presencial (22 de febrer).

Les sessions van tenir per objectiu definir el concepte d'assetjament i

diferenciar els diferents tipus, així com

aprendre a detectar-lo. La consciència i sensibilitat en la matèria és una eina bàsica per a la prevenció, la detecció de situacions, l'abordatge i la restauració a les persones i organitzacions que han viscut aquest tipus de situacions.

Les formacions les va impartir la Maria Villar i la Sílvia Alberich, de la cooperativa Equilatera, i estaven adreçades específicament a organitzacions i entitats de l'economia social i solidària que, en el seu compromís amb la transformació social feminista i el principi d'igualtat, volen conèixer estratègies i instruments aplicats de detecció de l'assetjament per raó de sexe, expressió de gènere o orientació sexual.

d) Criança i cura a les cooperatives de treball, Excedències i permisos. Reptes i oportunitats des del cooperativisme.

Aquesta formació multisessió les van impartir conjuntament la Laura Rodríguez (Arrels Advocats SCCL) i l'Ana Muñoz (La Ciutat Invisible SCCL).

El primer mòdul va estar centrat a conèixer l'emmarcament jurídic del Reglament de Règim Intern, la Llei de Cooperatives 12/2015 i l'Estatut de treballadores, i les condicions dels permisos laborals retribuïts i no retribuïts, aplicables a les cooperatives de treball, així com el Dret d'al·letament.

A la segona sessió, es van abordar les condicions mínimes de les excedències, aplicables a les cooperatives, així com facilitar algunes eines útils a partir de les necessitats i interessos de les participants en la formació.

Finalment, es va obrir un espai d'intercanvi d'experiències per donar a conèixer els reptes i oportunitats per a l'ampliació de la normativa legal al cooperativisme de treball.

També en l'apartat de sensibilització, dinamització i dinamització, hem organitzat diverses sessions formatives i d'acompanyament per al **creixement i consolidació** d'iniciatives cooperatives mitjançant la incorporació específica d'un recurs concret: l'adhesió al protocol de la XES.

La imatge és una cartel·la de formació online. A la part superior esquerra hi ha el logotip de 'cercle economies feministes'. A la part superior dreta s'indica 'Formació online De 16.00 a 18.00 h'. Al centre, hi ha una imatge circular que mostra dues mans que s'agafen. A la dreta d'aquesta imatge, hi ha el text 'CICLE 219 DE MARÇ -23 CRIANÇA I CURA A LES COOPERATIVES DE TREBALL. EXCEDÈNCIES I PERMISOS'. A la part inferior esquerra, s'indica 'DUES SESSIONS' i s'explica que es coneixeran els permisos laborals retribuïts i no retribuïts i tot allò relatiu al dret d'al·letament. A la part inferior dreta, s'indica 'Promou i finança: 95 economia social' i 'Amb el suport de: Departament d'Iniciatives Socials i Cooperatives'. També hi ha un logotip de '95 economia social'.

D'una banda, **l'explicació de les a) Estratègies de detecció de l'assetjament i les passes per adherir-se al protocol de la XES contra l'assetjament sexual.**

Els dies 21 de març i 31 de maig es van impartir dues formacions adreçades a donar a conèixer el protocol contra l'assetjament sexual de la **Xarxa d'Economia Solidària de Catalunya (XES)**, i promoure l'adhesió de l'entitat i les associades al mateix. Aquest document estableix quines són les mesures preventives per evitar qualsevol situació d'assetjament dins l'equip tècnic de la Xarxa d'Economia Solidària de Catalunya, com en les entitats sòcies. De fet, adherir-se a aquest protocol, o crear-ne un de propi, és un requisit necessari per poder continuar sent membre de l'entitat.

Si bé la primera sessió va estar oberta al públic general, la sessió del mes de maig va estar adreçada a les organitzacions membres de l'**Impuls Cooperatiu de Sants**. L'estratègia de l'Impuls és doble: promoure l'enfortiment socio-empresarial mitjançant la formació i compromís amb la transformació social feminista i l'antiracisme.

Ambdues formacions van tenir una durada de 2 hores i els continguts que es van tractar van ser conceptes bàsics, necessitat que es resolen mitjançant un protocol i particularitats i implicacions que comporta l'adhesió al protocol de la XES. Les sessions van tenir una participació global de 17 persones i un enfocament molt participatiu.

a) Acompanyament a XES - Comissió contra l'assetjament sexual

Arran de la sessió formativa, es va iniciar un acompanyament de 10 hores de durada a la Comissió contra l'assetjament sexual, amb qui la cooperativa Equilàtera havia treballat anteriorment, en qualitat de consultora experta en la matèria. L'acompanyament es va centrar a assessorar en el procediment d'abordatge integral de les violències masclistes de l'entitat, així com en la redacció d'informes des d'una perspectiva reparadora. De la mateixa manera, dins l'assessorament es va incloure una sessió per a l'adequació del document de l'entitat amb la normativa actual en igualtat i no discriminació i violències masclistes.

b) Mediació i organització sistèmica en les organitzacions

Els dies 11 i 25 de maig, de manera presencial a Coòpolis, es van dur a terme aquestes dues formacions per introduir la perspectiva sistèmica en els models d'organització i resolució de conflictes als projectes col·lectius.

La intervenció sistèmica posa en relleu les disfuncions en les relacions entre l'equip, treballant sobre elles per poder millorar, diferents dimensions:

- Aspectes comunicatius i meta comunicatius.
- Clarificar i acceptar la diversitat en l'equip.
- Elaborar processos de consens.
- Entendre les estructures d'equip basades en l'entitat, els rols, les funcions i les tasques.
- Afrontar càrregues emocionals de la quotidianitat que dificulten un bon clima de feina.
- Resoldre conflictes enquistats.
- Fomentar la salut relacional en els equips.

Aquests tallers de 3 hores de durada cadascun tenien per objectiu introduir i ajudar les persones participants a apropiar-se de la perspectiva sistèmica, construint coneixement conjunt mitjançant dinàmiques participatives i vivencials, i contribuir a la construcció col·lectiva i situada d'una matriu conceptual.

c) Acompanyament a l'associació L'Etnogràfica

A partir de la sessió formativa sobre "Mediació i organització sistèmica en organitzacions", l'associació L'Etnogràfica van demanar un acompanyament per incorporar aquesta perspectiva al seu disseny organitzatiu. El principal repte de l'entitat és revisar el seu sistema organitzatiu i preparar-se per a la incorporació de noves treballadores i col·laboradores. Per aquesta raó, a la sessió d'acompanyament derivada de la formació, es va realitzar una diagnosi de situació. Es preveu que aquest acompanyament tingui continuïtat durant la propera anualitat.

6 de juliol de 2023: **Cures, compromisos i responsabilitats: com els plasmem als reglaments de règim intern de les cooperatives d'habitatge?** Experiències i debats oberts.

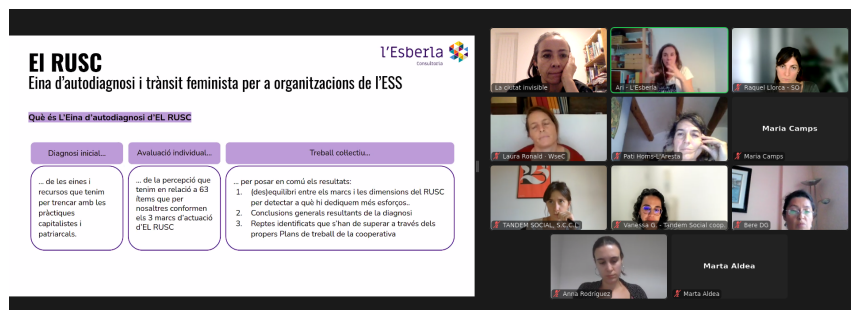
Aquesta formació és la primera d'un cicle de dues sessions organitzada conjuntament pel Cercle d'Economies Feministes i el Cercle de Transició Ecosocial, amb la col·laboració d'Eugènia Boada.

La sessió tenia per objectiu de donar resposta a la necessitat dels projectes d'habitatge de construir acords col·lectius que permetin concretar els seus valors centrals, en clau feminista i de sostenibilitat. A la trobada es va promoure un espai d'intercanvi en què es van identificar alguns dels principals elements a tenir en compte en la construcció d'aquests acords col·lectius (les necessitats de cura, i els compromisos i responsabilitats que impliquen), i en la manera com es pot treballar per plasmar-los al Reglament de Règim Intern.

19 d'octubre de 2023 - **El RUSC com a eina d'autodiagnosi i trànsit feminista** per a organitzacions de l'ESS

De la mà de l'Ariadna Mendieta de la cooperativa L'Esberla vam presentar el RUSC, eina elaborada per la cooperativa maresmenca, concebuda per avaluar i orientar de manera holística el sistema de l'entitat des d'una perspectiva feminista, amb

l'objectiu de facilitar el trànsit cap a una vida més vivible, justa i conscient.

Tot i ser una eina creada per incorporar la mirada i la pràctica feminista en el dia a

dia de l'Esberla, amb aquest instrument volen visibilitzar de quina manera es poden crear i consolidar entitats feministes que visquin i creixin a contracorrent. A la sessió, per tant, no només es va presentar el recurs, sinó que també es va voler compartir el procés intern de l'entitat, per contextualitzar-ne l'origen i la implementació, així com emmarca les necessitats i reptes dels quals parteix. Aquesta formació vam comptar amb una participació de 9 persones procedents de 8 organitzacions diferents, que van mostrar el seu interès pel recurs, atès que estan cursant processos de diagnosi i transició feminista de les mateixes característiques.

Per acabar amb l'apartat de sensibilització, dinamització i dinamització, el 3 d'octubre vam organitzar un sessió anomenada **Economia solidària i feminista? Organitzar el treball i la cura des d'allò col·lectiu**, amb l'objectiu d'apropar les propostes de l'Economia Solidària al moviment feminista, el Cercle d'Economies Feministes vam organitzar el passat 3 d'octubre un diàleg amb dues companyes i investigadores feministes: la Mariona Zamora, antropòloga i membre de la cooperativa L'Esberla, investigadora del rol de les dones i les pràctiques organitzatives feministes en el cooperativisme de treball. I amb la Christell Keller i Garganté, autora de la tesi doctoral "Cuidar en común. Los proyectos comunitarios en la democratización del cuidado".

Obrim aquest debat perquè en els darrers dos anys, el Cercle estem treballant a diversos nivells per introduir la perspectiva feminista a les organitzacions (en l'acompanyament a entitats que volen incorporar mesures organitzatives proequitat: protocols, RRII, mirada sistèmica, construcció organigrames...) i en la creació de projectes d'autoorganització laboral i de consum de serveis amb visió feminista. I és des d'aquests projectes que volem fer incidència i construir una agenda específicament adreçada cap al moviment feminista.

La sessió va estar organitzada en dos moments: d'una banda, vam voler visibilitzar la potència i coincidències entre el paradigma de l'Economia Feminista i la pràctica cooperativa i solidària; i de l'altra, també volíem recollir els reptes i dificultats que afronten els projectes col·lectius. Tot seguit, compartim amb vosaltres el que vam recollir!

Fortaleses...

La Christell Keller va fer el seu treball de doctorat sobre projectes comunitaris de cura en l'àmbit de la salut mental, la criança i l'habitatge sènior, sota formes organitzatives com cooperatives de consum, associacions i grups de suport mutu. Hi destaca les següents forteses: en primer lloc, un dels aspectes destacats pels projectes investigats és la seva capacitat per reconèixer la cura com un problema i alhora una necessitat compartida. Aquest enfocament és un canvi significatiu que trenca amb l'abordatge tradicional de la cura, basat en l'individualisme i la responsabilitat privada i familiar. Aquesta perspectiva està alineada amb els principis de

l'Economia Feminista en relació amb el reconeixement de la vulnerabilitat de la vida i l'afirmació de la relació d'interdependència entre persones i generacions, i ofereix suport a les cuidadores, com a estratègia per reduir la sobrecàrrega i l'aïllament de les persones cuidades i cuidadores. A més a més, aquests projectes han estat capaços de visibilitzar la importància de les cures, allunyant-les de l'entorn domèstic i considerant-les com una forma de treball essencial, el que suposa un canvi cultural significatiu.

En segon lloc, Keller revela que els projectes que ha investigat perceben la cura com una font de benestar, més que no part com una despesa que cal reduir. Aquesta visió posa l'accent en les necessitats de cura de les persones cuidades, oferint una Atenció Centrada en la Persona que promou l'autonomia, reconeix la singularitat de necessitats i potència l'agenciament dels subjectes de cura. Així mateix, l'activitat dels projectes contribueix a treure la cura de l'àmbit domèstic i familiar, obrint la porta a la creació de noves relacions i formes de suport comunitari.

Finalment, els projectes investigats per Keller comparteixen el fet de situar les persones amb necessitats de cura de nou en societat, de treure-les de l'aïllament que sovint caracteritza les situacions que precisen cura intensiva. Aquesta reubicació implica una desestigmatització de la situació de recepció, i ofereix

aproximacions no-paternalistes, donant importància al dret a decidir de les persones cuidades. S'atenen les necessitats de cura autopercebudes i les preferències, fomentant la participació de les usuàries en el seu procés de cura.

D'altra banda, la Mariona Zamora va presentar la seva investigació sobre el cooperativisme de treball associat liderat per dones i amb mirada feminista. En primer lloc, Zamora destaca el fet que l'Economia Solidària ha après i ha estat molt influenciada pel feminisme. Cada vegada hi ha més persones treballant activament per integrar els principis feministes en els projectes cooperatius. Aquest canvi s'observa específicament, quan les persones que inicien els projectes són dones, ja que aquestes entitats esdevenen espais d'experimentació. En primer lloc,

destaca el fet que als projectes laborals es reconegui la relació d'interdependència, de la vida de les persones dins i fora de l'empresa cooperativa. Aquesta perspectiva promou la voluntat de diluir les jerarquitzacions entre allò públic i allò privat, i d'impulsar l'emprenedoria col·lectiva basant-se en valors com la confiança i la solidaritat.

En el segon lloc, l'autora destaca que l'autoorganització laboral permet no només generar ocupació sinó també polititzar les necessitats, convertint-les en drets. La col·lectivitat proporciona un espai de seguretat i un entorn d'alleujament, creant i enfortint el sentit de pertinença i la capacitat de resoldre les necessitats materials de manera conjunta. Al seu torn, subratlla la centralitat que ocupa prendre consciència de les tasques reproductives dins i fora del projecte cooperatiu, ja que sovint aquestes no estan prou reconegudes ni són visibles per totes les integrants. Així mateix, i de manera prèvia a la darrera reforma laboral, les cooperatives són tradicionalment espais de treball amb menor temporalitat i parcialitat de les jornades laborals.

En tercer lloc, destaca el fet que les cooperatives són espais fèrtils per portar a la pràctica la igualtat de condicions i oportunitats, mitjançant la pràctica efectiva de la democràcia interna, desplegant estructures de treball més horitzontals i de propietat col·lectiva i qüestionant els models de lideratge i exercici del poder. En un altre sentit, les cooperatives promouen l'autonomia i el desenvolupament de les persones en els equips, facilitant l'aprenentatge d'habilitats de gestió i societàries, així com la formació continuada.

En aquest mateix sentit, les cooperatives poden oferir més oportunitats per prevenir i intervenir en situacions de violència masclista, promovent una cultura més propositiva per a la resolució de conflictes

En un sentit que transcendeix els marges estrictes dels projectes laborals, les xarxes cooperatives són entorns de transferència d'estratègies i pràctiques transformadores, fet que contribueix a crear un ecosistema de relacions basat en la intercooperació i el suport mutu.

Per últim, Zamora subratlla el paper multiplicador que ha tingut l'oferta pública de formació, ajudes i finançament, amb programes com els Ateneus Cooperatius, les ajudes del govern d'Espanya, o línies de subvencions específicament adreçades a l'impuls i enfortiment de l'economia solidària.

... però també dificultats!

Ambdues investigadores són força coincidents en relació amb les dificultats i reptes que enfronten els projectes, tots estrictament relacionats amb la manca de corresponsabilitat amb la cura del sistema econòmic i social actual, i la feminització de la cura, d'acord amb un sistema de jerarquització en què es creuen eixos de discriminació com edat, classe social, nivell cultural, model de família o situació de ciutadania. A continuació, enumerem alguns:

- Repte de l'accessibilitat i la sostenibilitat dels projectes: oferir una atenció de qualitat i més personalitzada, requereixen unes ràtios baixes de treballadores-usuàries. Aquesta limitació pot conduir a la segregació, ja que l'accessibilitat a aquests serveis pot veure's restringida.
- Elitisme vs. precarització del treball: el finançament limitat i la manca de recursos econòmics poden situar els projectes en la difícil elecció: augmentar les quotes (fet que podria conduir a un elitisme) o recórrer a treballadors voluntaris o precaris per mantenir el servei.
- Manca de politització i voluntat transformadora: en alguns casos, els projectes cooperatius poden centrar-se a resoldre una necessitat, sense incorporar cap perspectiva feminista o fer una anàlisi crítica de les relacions de poder. Això pot comportar la reproducció de desigualtats de gènere, o relacions de poder dins les iniciatives.
- Manca de mirada feminista: en molts casos, els projectes no provenen del moviment feminista i poden involuntàriament reproduir la divisió sexual del treball.
- Dificultats en l'organització interna: les iniciatives de petites dimensions poden experimentar desafiaments en la distribució del treball, ja que totes les membres són considerades no només necessàries, sinó també indispensables. Això pot portar a una sobrecàrrega de treball en les primeres etapes de desenvolupament del projecte, que pot ser difícil de superar.
- Temps de treball de cures: l'atenció a les necessitats de cures sovint competeix amb el temps de treball productiu i l'autocura, creant una dinàmica d'autoexplotació entre les membres de la cooperativa.
- Manca d'acord sobre la sostenibilitat econòmica: La necessitat d'assegurar ingressos pot ser un repte, i les dificultats d'accés al finançament i les ajudes poden limitar el creixement i la consolidació dels projectes.

- Dificultats de participació: Algunes persones troben dificultats per accedir als espais estratègics i d'incidència política, reproduint la segregació per sexe dins el sector cooperatiu.

Per acabar la sessió, de manera participada amb les assistents, vam fer un recull de les demandes que es voldria traslladar al moviment feminista des de l'Economia Solidària:

Notes per a una agenda comuna

Encara avui en dia, s'observa una certa fixació pel model públic-estatal de provisió de serveis, sense tenir en compte que alguns serveis públics (com les escoles bressol o els centres de planificació familiar) en el seu dia van tenir un origen cooperatiu i comunitari. És pertinent, per tant, plantejar si s'està considerant la possibilitat d'un model de cures públic-cooperatiu-comunitari com a estratègia per fer efectiu el Dret a Cura. En àmbits com l'habitatge cooperatiu feminista, ja s'ha iniciat un camí en aquesta direcció.

1. Aquesta **transició cap a un model públic no estatal**, requereix, en primer lloc, un treball pedagògic, en el qual una de les primeres reivindicacions seria destacar que fer «economia amb drets» no implica necessàriament l'ànim de lucre. Es llisten un seguit d'indicadors qualitatius per avaluar l'impacte dels projectes cooperatius i comunitaris:

- Polítiques de gènere, feministes i transinclusives.
- Polítiques salarials justes i equitatives, garantint que les persones que fan tasques de cures siguin remunerades de manera adequada.
- L'especialització en els serveis de cures ha de barrar el pas a les macroempreses multiservei, i ajudar a garantir una atenció i ocupació de major qualitat.
- Democràcia interna a les organitzacions: la ràtio entre sòcies i treballadores és un indicador rellevant per mesurar la participació i la igualtat dins de les organitzacions.
- Polítiques migratòries: és essencial que des dels projectes s'impulsin processos de regularització i creació de drets de ciutadania.
- Model d'atenció centrat en la persona, respectant les necessitats i preferències de les usuàries, així com de les treballadores.

2. Un dels reptes més importants és **facilitar l'accés d'entitats de l'economia solidària a contractes públics i licitacions**, una de les principals aspiracions de les cooperatives feministes. Això pot implicar fer un treball conjunt amb el sindicalisme feminista i les associacions de dones empresàries per aconseguir un major impacte.

3. **Crear un directori de cooperatives i entitats feministes** podria ser una eina eficaç per presentar aquest model al públic no-estatal. No obstant això, cal establir criteris d'inclusió per assegurar que només les organitzacions compromeses amb els principis feministes, des de la seva diversitat, estiguin incloses en aquest directori.

4. Creació d'una **agenda conjunta entre l'economia social i solidària (ESS) i les organitzacions feministes**. Aquesta agenda podria abordar qüestions com les sinergies públic-comunitàries, i els posicionaments de l'ESS en temes rellevants com les polítiques de cures, la creació d'ocupació i la regularització de persones sense drets de ciutadania.

En aquest sentit, es considera clau aprofitar la força del moviment feminista institucional actual, ja que això pot representar una oportunitat per avançar en aquests objectius i promoure una economia solidària més feminista.

3.3. Accions destinades a fomentar la col·laboració entre empreses de l'economia social i cooperativa del territori

En aquest apartat farem un recorregut per l'itinerari formatiu i d'acompanyament desenvolupat amb la **Xarxa de Consultores Feministes** per a la promoció de la **intercooperació** com a estratègia d'enfortiment socio-empresarial del sector de la consultoria.

Origen de la Xarxa i objectius de partida

La xarxa té el seu origen en la proposta d'una de les entitats integrants, l'Esberla Cooperativa, perquè diverses entitats, majoritàriament cooperatives, de l'economia social que es dediquen a la consultoria de gènere es coneguin i posin en comú

experteses, dificultats i criteris de qualitat. En aquest sentit, **el 14 de setembre de 2022 s'organitza una primera trobada presencial** en què participen les següents entitats: Almena Feminista, Quotidiana, Barabara Educació, Equilàtera, Genera feminismes, Quatre Cantonades i l'Esberla. Aquesta trobada s'estructura en una primera part, de presentació i coneixença, i una segona part en què es fa una pluja d'idees sobre objectius de la Xarxa de Consultores Feministes:

- Generar un **espai de coordinació** entre consultores de l'àmbit de la igualtat de gènere
- Reflexionar i debatre sobre **els continguts, l'enfocament i els estàndards de qualitat** dels diferents projectes d'igualtat desenvolupats
- Promoure la **intercooperació**: creació i prestació conjunta de projectes, productes i serveis i interderivació de clients i projectes.
- Crear eines per a l'**avaluació de l'impacte de les polítiques de gènere**
- Funcionar com a **espai d'incidència social i política** amb relació als projectes i polítiques d'igualtat
- Crear un espai que permeti l'**intercanvi i posada en comú de recursos tècnics, formatius i experteses**.

En finalitzar la trobada es defineix la periodicitat dels futurs encontres i es decideix que es durà a terme, com a mínim, una trobada quadrimestral, a poder ser, una d'elles presencial.

El **28 de novembre de 2022 es duu a terme una segona trobada, encara embrionària** de la Xarxa de Consultores feministes en què participen les següents entitats: Quatre Cantonades, Almena, Equilatera, BaraBara, Genera, l'Esberla, i es va excusar: Quotidiana.

A la trobada es va estructurar a partir d'aquests punts:

- Ronda per conèixer si les entitats segueixen interessades en la Xarxa, i si s'identifiquen altres organitzacions a convidar per participar-hi..
- Punt específic sobre propostes de finançament de l'espai.
- Canals de comunicació interna de la Xarxa.
- Identificació de temes per la següent trobada.

A aquesta sessió es va decidir fer trobades monogràfiques convidant a expertes per formar-nos, i es va plantejar la sessió següent (de febrer). També es va parlar

de la proposta de suport per part del Cercle d'Economies Feministes de Coòpolis i de l'oportunitat que això representa per donar empenta a aquesta primera fase de la Xarxa. D'aquesta manera, s'estableix **un grup motor** format per Almena, Genera, L'Esberla, Barabara i Equilatera, que comptarà **amb el suport tècnic del Cercle d'Economies Feministes**. Així, el grup motor estableix el contingut de les trobades i el Cercle d'Economies Feministes assumeix la planificació d'aquestes, duu a terme les convocatòries, reserva els espais físics o virtuals de trobada, realitza enquestes per conèixer les característiques de les entitats de la xarxa i en fa el buidatge, contacta les formadores per a les sessions formatives i n'assumeix el cost i realitza la dinamització i acta de les trobades.

A partir d'aquí, al llarg de 2023 s'organitzen tres trobades: una presencial a la seu de l'Ateneu Coòpolis i dues virtuals.

13 de febrer de 2023: **Primera trobada estratègica i formativa** de la Xarxa de Consultores Feministes, en què van participar les següents entitats: L'Esberla, Quatre Cantonades, Institut Diversitas, Barabara Educació, Genera Feminismes, Almena Feminista i Equilatera Cooperativa.

La trobada es va estructurar en tres franges, una estratègica i dues formatives:

1. Sessió de reflexió estratègica interna i construcció del grup i connexió virtual amb l'Associació Professional de Consultoria de Gènere, d'àmbit estatal.
2. Sessió autoformativa específica sobre plans d'igualtat, impartida per Equilátera Cooperativa.
3. Formació jurídica especialitzada, impartida per Júlia Serrat.

La sessió de reflexió estratègica comença amb una panoràmica de les organitzacions presents, per continuar amb un exercici col·lectiu de propostes d'objectius i funcions de la xarxa. D'aquesta manera, es posa de manifest el que s'espera de la xarxa:

- Compartir recursos, problemàtiques i reforçar aprenentatges.
- Explorar la possibilitat d'homologar un segell de qualitat i establir-ne els criteris.

- Establir estàndards de qualitat.
- Aprofundir en competències tècniques.
- Reflexionar i conèixer pràctiques de gestió interna sostenible des d'una perspectiva feminista.
- Establir una mena d'associació professional.

Quant a la connexió amb l'Associació Professional de Consultoria de Gènere, l'Ana Fernández de Vega de Miguel, presidenta de l'entitat fa una introducció a la mateixa: es tracta d'una associació sense ànim de lucre, autofinançada, formada per professionals de la consultoria de gènere de tot l'Estat. Juga un paper important d'incidència política i de dubtes i dificultats tècniques per aplicar normativa d'igualtat vigent.

Les formacions van versar sobre l'aplicació del RD 901/2020 i 902/2020 en l'elaboració de plans d'igualtat d'oportunitats, des d'una visió tècnica i jurídica.

14 de juliol de 2023: **Segona trobada estratègica** de la Xarxa de Consultores Feministes i **formació en l'àmbit de la metodologia interseccional**.

A la trobada hi assisteix: Equilàtera, Genera, Barabara Educació, L'Esberla i Almena Cooperativa.

En la sessió estratègica es parla de la necessitat d'aprofundir en el coneixement que es té de les diferents entitats que conformen la Xarxa, també per poder intercooperar o fer derivacions de propostes/projectes. Es decideix elaborar un qüestionari que faciliti aquest coneixement.

D'altra banda, es comença a plantejar la necessitat d'establir uns criteris bàsics de compromís amb la Xarxa: grau d'implicació, disponibilitat de temps, etc.

Es planteja que la següent formació/xerrada podria anar adreçada a conèixer la xarxa de Cura digna.

Quant a la formació sobre interseccionalitat, aquesta va ser impartida per Mar Coll Pinell, de la Universitat Pompeu Fabra, i va tenir un enfocament eminentment pràctic, a partir del coneixement de l'eina Relief Maps.

6 d'octubre de 2023: **Tercera trobada estratègica** de la Xarxa de Consultores Feministes, en què assisteixen L'Esberla Cooperativa; Quatre Cantonades; Almena feminista; Institut Diversitas; Doble Via; Barabara Educació i Equilatera Cooperativa. Excusen la seva assistència Genera Feminismes i L'Eixida.

La trobada s'inicia amb la revisió dels objectius marcats prèviament:

- Compartir recursos i aprenentatges
- Derivar propostes entre entitats
- Suport mutu i explorar possibilitats d'intercooperació
- Reflexionar sobre una major sostenibilitat interna dels equips
- Dur a terme incidència social i política sobre els projectes igualtat
- Reflexionar sobre un possible segell d'igualtat, establir criteris de qualitat i poder ampliar la xarxa

A continuació la trobada se centra en dos aspectes:

1. Procediments i criteris de qualitat establerts per la Xarxa de Consultores Feministes en l'elaboració de productes i prestació de serveis en l'àmbit de la igualtat de gènere.
2. Passes per a donar una major estructura a la Xarxa de Consultores Feministes: consolidació del grup motor, eines de comunicació i calendari anual de trobades.

La Xarxa s'emplaça a fer una nova trobada abans que finalitzi 2023.

Resultats d'aquest primer any de trobades

Com a síntesi, podem afirmar que aquest primer any de funcionament de la Xarxa de Consultores Feministes he permès:

- El coneixement i reconeixement mutu d'entitats de l'àmbit de la igualtat de gènere.
- La posada en comú de recursos adreçats a accions formatives internes.
- La detecció de productes i serveis que requereixen un establiment de mínims conceptuals, metodològics i temporals per garantir un estàndard de qualitat.
- El desenvolupament conjunt d'alguns productes/serveis.

Per al curs vinent s'estableixen, com a línies prioritàries:

- Continuar en la definició d'estàndards de qualitat i promoure la divulgació d'aquests.
- Continuar compartint accions formatives.
- Crear espais de posada en comú d'estratègies per a la sostenibilitat interna de les entitats que conformen la xarxa.

- Definir una estratègia per a la incidència social i política quant als projectes d'igualtat.

3.4. Relacions estratègiques d'aquest servei

Per a Coòpolis i el Cercle d'Economies Feministes és fonamental la construcció d'aliances per assolir els objectius estratègics del projecte. Específicament vinculats a aquest servei, destacarem les següents activitats:

8 de novembre de 2022: **Inclusió de la "Xarxa pel Dret a Cura" al mapatge d'entitats pel Dret a la ciutat.**

En el marc del projecte "Ciutats vivibles" de l'ONGD Entre Pobles, el periodista Marc Inglésias va entrevistar l'Elba Mansilla de La ciutat invisible i incloure la Xarxa pel Dret a la Cura al mapa virtual d'entitats i projectes que treballen pel Dret a la ciutat i s'enfronten a l'extractivisme urbà.

Aquest és el web general del mapatge:

<https://ciutatsvivibles.entrepobles.org/entitat/>

I aquesta, la fitxa específica de la xarxa:

<https://ciutatsvivibles.entrepobles.org/entitat/xarxa-pel-dret-a-cura/>

La Xarxa pel Dret a Cura és una organització ciutadana que lluita per aconseguir la transformació social i política necessàries per al reconeixement del Dret a la Cura i la creació d'un Sistema Nacional de Cura. El Cercle d'Economies Feministes de Coòpolis és

Democratització	▼
i corresponsabilitat	
de les cures	♡♡
Pràctiques	☆☆☆
inspiradores	dins
de l'administració	
pública	

una de les entitats integrant del Grup Motor de la xarxa.

9 de novembre de 2022: Participació en la **publicació "Democratització i corresponsabilitat de les cures: pràctiques inspiradores dins l'administració pública"**

La tècnica de la Comissió d'Economies Feministes de la XES Mag Melara entrevista l'Elba Mansilla de La ciutat invisible per incloure la Xarxa de Professionals de la Salut i la Cura Cura Digna al recull de bones pràctiques d'acompanyament i coproducció públic-cooperativa per a l'impuls de projectes d'Economia Solidària amb visió de gènere i diversitat des de les Administracions Públiques.

A banda de l'aportació en la generació de continguts, el Cercle d'Economies Feministes ha contribuït al finançament de l'edició en paper de la guia. A més, aquesta publicació es va presentar la jornada "Fent economia plural, cap a una democràcia comunal" organitzada el 29 de juny a la Nau Bòstik de Barcelona, i organitzada per l'Observatori de Coòpolis.

10 de novembre de 2022: **Participació en l'assemblea de la Comissió Feminista de la FCTC**

A la trobada van participar també les cooperatives Esberla, Hobest, La Sembra, Institut Diversitas, La Clara Comunicació, Avancem Santa Clara i Tarpuna. Per part del Cercle d'Economies Feministes, van prendre part la Maria Villar d'Equilatera, l'Amanda Alexanian d'Almena Feminista i l'Ana Muñoz de La ciutat invisible.

La sessió va estar organitzada entorn de grups de treball per abordar els reptes de la federació, i definir el pla de treball de la Comissió per als quatre anys vinents. Els eixos de treball van ser els següents:

- **Feminitzar les cooperatives** i la FCTC generant discurs, treballant nous models, generant eines de diagnòstic i fent formació.
- Visibilitzar **les cooperatives com a model feminista** i fer incidència política traslladant discurs de feminitzar a la societat i els mitjans.

- **Conciliació a les cooperatives**, cures i aplicació als Reglaments de Règim Intern.
- **Feminitzar els espais de participació i incidència política** dins la FCTC.

25 d'abril de 2023: Participació en el **grup focal "Compromisos feministes"** organitzat per la FCTC

Participació del Cercle d'Economies Feministes al grup focal "Compromisos feministes" organitzat per la Comissió Feminista de la FCTC. La trobada va comptar amb l'assistència de les següents entitats: Institut Diversitas, Iacta Sociojurídica, Hobest, Grup Ecos, Labcoop, Avancem Santa Clara i L'Eixida. Per part del Cercle d'Economies Feministes va participar l'Ana Muñoz de La ciutat invisible.

L'Eix de Feminismes està avançant en el procés per **transversalitzant la mirada feminista entre el conjunt de les cooperatives federades**, un posicionament comú que guiarà els propers **Plans de Treball de la Federació**.

Aquest procés vol impulsar una reflexió conjunta que es materialitzarà amb un **decàleg de compromisos per transitar cap a cooperatives feministes**, amb la voluntat de continuar construint una societat i unes organitzacions més justes i inclusives.

3.5. Línies de continuïtat i objectius de futur

A continuació, us presentem els objectius i properes passes del cercle per a la propera anualitat, construïdes i treballades amb el conjunt d'espais col·lectius cooperatius i feministes amb qui hem treballat durant el curs, específicament la Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya (FCTC), la Xarxa d'Economia Solidària de Catalunya (XES) i la Xarxa Transicions Organitzatives Feministes.

En primer lloc, el cercle es compromet a seguir treballant de manera coordinada amb la per promoure la feminització de les cooperatives i la transversalització de

la mirada interseccional. Aquesta tasca inclou la generació de discurs, el desenvolupament de nous models, la creació d'eines de diagnòstic i la impartició de formació.

Una segona prioritat és la visibilització de les cooperatives i entitats solidàries amb models i pràctiques feministes. Això implica fer incidència política per aconseguir que aquest discurs arribi a la societat i als mitjans de comunicació.

En matèria de conciliació, cures i aplicació als Reglaments de Règim Intern, el cercle treballarà per assegurar que aquestes qüestions siguin considerades i implementades de manera efectiva dins les cooperatives.

Un altre objectiu clau és la diversificació dels perfils per raó de sexe/gènere, edat, classe i capacitats als espais de participació i incidència política a tots els entorns del sector.

També es buscarà reclamar a les administracions públiques que exigeixin compromisos formals amb la igualtat per part de les empreses i entitats. Aquesta demanda anirà acompanyada de la petició d'un increment de finançament, ajudes i bonificacions en aquest àmbit.

Finalment, des del cercle es promou i col·labora activament amb l'adhesió al protocol de la XES, entitat referent en l'articulació de l'economia solidària. El cercle és consultora referent de la comissió encarregada de liderar les adhesions i de proporcionar suport i acompanyament en matèria de prevenció.

En un altre sentit, des del cercle hem iniciat el camí a la interseccionalitat i transversalitat dins del mateix ateneu cooperatiu, raó per la qual estem treballant per incloure col·lectius que experimenten diverses formes d'opressió en qualitat de proveïdores de serveis, i coproduint activitats amb els cercles de Transició Ecosocial i l'àrea de l'Observatori.

04

SERVEI DE FORMACIÓ PER A LA PROMOCIÓ,
CREACIÓ I CONSOLIDACIÓ DE
COOPERATIVES I PROJECTES DE L'ESS

En aquest apartat abordarem la línia de treball del Cercle d'Economies Feministes adreçada a impulsar processos d'articulació entre projectes de l'Economia Solidària i Cooperativa, i altres entitats del Tercer Sector Social i món associatiu amb qui compartim els objectius generals i específics per democratitzar i dignificar el model de la provisió de cura, i facilitar instruments i metodologies per a la transformació social feminista i la cultura de la corresponsabilitat.

4.1. Introducció

Aquesta anualitat, hem donat continuïtat als espais de treball i articulació que vam iniciar la temporada anterior, i hem organitzat diversos esdeveniments participats per diferents organitzacions i entitats de primer i segon nivell.

En l'àmbit de la cura, amb la participació en la jornada "La cura, un dret en construcció" i la coordinació tècnica, organitzativa i comunicativa del segon Fòrum social de la cura, amb el gruix d'entitats d'àmbit català que conformem la Xarxa pel Dret a Cura; i la continuïtat en el procés d'enfortiment socioempresarial i intercooperatiu de la xarxa de professionals de la salut i la Cura Digna.

D'altra banda, en l'àmbit de les transicions organitzatives feministes, les diferents trobades i activitats vinculades a la xarxa Transicions Organitzatives Feministes, i el seminari "Desentramant les desigualtats: propostes feministes interseccionals front l'edat, l'origen, la classe i les capacitats", amb el qual hem volgut iniciar el camí del Cercle cap a la mirada interseccional.

4.2. Tallers de sensibilització al teixit associatiu i a les empreses per donar a conèixer la fórmula cooperativa com a opció

4.2.1. La xarxa pel dret a cura

La Xarxa pel Dret a la Cura té la missió d'aconseguir la transformació social i política necessàries per al reconeixement del dret a la cura i la creació d'un Sistema Nacional de Cura. Com a continuació del I Fòrum Social de la Cura

celebrat el març de 2022 a Barcelona, durant aquest any hem participat i organitzat les següents activitats:

a) **11 de febrer de 2023: Jornada “La cura, un dret en construcció”**. Celebrada el dissabte 11 de febrer al Campus Raval de la Universitat de Barcelona, la jornada va consistir en una sessió de treball dirigida als membres de la Xarxa pel Dret a la Cura, de la qual Coòpolis i el Cercle d'Economies Feministes són membres del Grup Motor. L'objectiu era aplegar persones i col·lectius que integren la xarxa, així com altres persones expertes de dins i fora del territori català, per obrir un debat conceptual entorn de tres qüestions fonamentals:

- Què entenem pel dret a la cura: quines distintes maneres de pensar el dret a la cura conflueixen dins i fora de la xarxa?
- Què implica des d'una perspectiva jurídica i bioètica la defensa del dret a la cura?
- Quins nous marcs normatius requerim per al reconeixement i garantia del dret a la cura?

També volíem recollir les experiències viscudes, diverses i encarnades de l'activisme pel Dret a la Cura, entenent la cura com un dret en construcció, i el camí cap a la seva consecució, com un camí de lluites i resistències. Van participar les següents persones i entitats: David Bondia (Síndic de Greuges de Barcelona), Paulina Blanco (Fundació Enllaç), Mercè Mas (Federació d'Associacions de Gent Gran de Catalunya – Fatec), Paco Abril (Homes Igualitaris – Ahige Catalunya), Guillermina Sanisidro i Maria José Tavira (Sindicat de mares en la diversitat funcional), Alba Calvo (Som provisionals), Joan Carles Trallero (Fundació Palioclínic), Jordi Dueso (Prou barreres), Josep Aguilar (Associació de Famílies per la Salut Mental Nou Barris), Marisa Campos (Alella, poble cuidador), Montse Garcia (Lliga Reumatològica Catalana), Ferran Ros (La Colla Cuidadora), Joan Canimas Brugué (Bioeticista i Professor associat, Universitat de Girona) i Ana Marrades Puig (professora de Dret Constitucional, Universitat de València).

Així mateix, vam convocar professionals del dret i la bioètica, així com persones que cuiden de forma no remunerada i col·lectius que tenen necessitats específiques de cura: gent gran, infantesa i joventut, persones en situació de final de vida, diversitat funcional, patiment mental i malaltia crònica.

En el següent enllaç trobareu els documents on hem recollit les principals aportacions, material que ens servirà per traçar el full de ruta compartit de la xarxa: https://dretacura.bcn.coop/wp-content/uploads/2023/04/XDC_La_Cura_un_dret_en_construccio_Febrer2023.pdf

a) 6 de maig de 2023: **Segon Fòrum Social de la Cura**

El 6 de maig de 2023 se celebrà la segona edició del Fòrum Social de la Cura, impulsada per la Xarxa pel Dret a Cura, amb la coordinació tècnica del Cercle d'Economies Feministes. Aquesta segona edició tenia per objectiu ampliar la base social de la xarxa, tot incrementant-ne la presència i l'activitat més enllà de la capital catalana. Per fer-ho, es van realitzar diferents taules rodones on van intervenir diverses persones i col·lectius relacionats amb la cura i es van fer també nombrosos tallers participatius. Com a novetat de la segona edició, aquesta trobada es va celebrar de manera simultània a quatre ciutats del país: Tarragona, Lleida, Salt i l'Hospitalet de Llobregat. El Cercle d'Economies Feministes es va encarregar de la coordinació global de la comunicació, i els ateneus cooperatius de Terres Gironines, Ponent i l'Hospitalet, van col·laborar en l'organització.

La trobada de les terres barcelonines es va fer a l'Església de la Reconciliació de l'Hospitalet, seu de l'associació Mujeres Unidas Entre Tierras, col·laboradora habitual del Cercle d'Economies Feministes en el grup intercooperatiu Cura Digna. La programació del dia va ser la següent:

9:30 - 10:00 h. Benvinguda i explicació del camí recorregut amb la Xarxa pel Dret a Cura

10:00 - 11:00 h. Taller participatiu per fer-nos nostra la xarxa:

- Què és per nosaltres el Dret a cura?

- Com pot ajudar-hi la xarxa?
- Com i què hi podem aportar?

11:00 - 11:15 h. Pausa

11:15 - 12:45 h. Taula rodona:

"Què entenem per Dret a Cura i Cura Digna?" participada per l'Àlex Prats (Associació Pobles que cuiden), Cristina Rovira (Intermón-Oxfam), Maria Aran (Federació Veus), Vanessa Motiño i Maria Noel Pinos (Associació de Mujeres Unidas Entre Tierras) i Teresa Tapias (Colectivo Micaela).

12:45 - 13:45 h. Pica-pica a càrrec de la cooperativa La Suculenta, i roda de coneixença entre els col·lectius i persones assistents.

13:45 - 14:00 h. Connexió simultània als altres territoris participants de la jornada.

14:00 - 14.30 h Assemblea final i cloenda.

Tota la jornada va disposar de servei de traducció a llengua catalana de signes a càrrec de l'Associació Inclusivxs de Barcelona.

Relatoria del taller participatiu

A partir d'una dinàmica de cocreació, es va definir el Dret a la cura com un dret fonamental. Les cures són essencials per a la vida i tothom té necessitats de cura al llarg de la seva vida. Aquest dret implica abordar les diferents dimensions físiques, materials, emocionals i socials dels éssers humans. Per reconèixer i garantir aquest dret, es requereix un canvi radical en els valors socials, les pràctiques diàries i les polítiques públiques, superant el masclisme, la feminització de les cures, el negoci i el lucre de les cures.

Per aconseguir una cura digna, tant per a les persones cuidades com per a les persones que cuiden, cal tenir en compte les seves necessitats i desitjos per promoure l'autonomia, reconèixer el treball de cura -tant remunerat com no remunerat-, donar suport i acompanyar a les persones cuidadores, i professionalitzar la cura remunerada amb formació accessible.

La xarxa pot contribuir a aquesta causa, guanyant incidència política per canalitzar les reivindicacions i lluitar contra la discriminació i desigualtat. També permet l'intercanvi de punts de vista i experiències, donada la diversitat de persones i

col·lectius participants. La xarxa pot ajudar a crear consciència sobre la importància de les cures, la necessitat de planificar-les i mobilitzar els recursos necessaris per atendre les necessitats de cura de persones en situació de dependència.

Les persones participants en el taller van poder aportar les seves experiències per aprendre i construir coneixement a partir de bones pràctiques i dificultats.

Relatoria de l'assemblea

La xarxa pot ajudar a crear un teixit de reconeixement del valor social de la cura i trencar el cercle de vulneració de drets a tots els nivells. És important evitar que les cures es converteixin en un negoci per a uns i en una explotació per a altres.

Hi ha una crida a prendre el carrer i trencar la connexió entre els negocis de les cures i els còmplices que els permeten. S'assenyala la possible manca de cuidadores i es destaca la importància de remunerar i reconèixer el treball de les cuidadores, tant professionals com no professionals. Es promou l'autoorganització i es demana respecte per a les cuidadores, que sovint són maltractades per les administracions.

Es reconeix la importància de la qualitat en l'acompanyament i les cures, i es subratlla que tothom ha de posar el màxim d'esforç per proporcionar cures dignes i de qualitat. S'expressa la necessitat de valorar i remunerar adequadament les persones dedicades a les cures, tant les remunerades com les familiars.

reconeix que el canvi no pot ser immediat i que posar-se totes d'acord requereix temps.

La jornada de l'Hospitalet va tenir una participació global d'unes 70 persones, tot i que només 48 es van inscriure. Un dels moments més emotius del dia va ser la connexió simultània als 4 territoris on es produïen els diferents encontres. Sumant les 4 capitals, el Segon Fòrum Social de la Cura va aplegar unes 200 persones.

4.2.2. Xarxa de professionals de la salut i la cura #Cura Digna

Durant el curs 2022-23 hem donat continuïtat al treball d'**enfortiment socioempresarial mitjançant la pràctica intercooperativa** amb la xarxa de professionals de la salut i la Cura Digna, tasca que estem realitzant des de 2019. Aquesta activitat es troba recollida en el conveni existent entre l'associació Coòpolis i l'Ajuntament de Barcelona, en el marc del qual estem realitzant accions de formació especialitzada i professionalitzadora, d'identificació, creació i desenvolupament d'indicadors de qualitat associats al model d'atenció a les

persones, i de creació de materials comunicatius i realització d'accions de màrqueting relacional.

El detall de les accions realitzades és el següent:

Com ja és habitual amb el grup, la primera trobada es va produir el **30 de novembre de 2022** i va tenir per objectiu planificar les principals línies d'actuació per al curs 22-23.

Es destaca el projecte "Formalitzem Cura Digna", presentat a la convocatòria de subvencions Enfortim ESS de l'Ajuntament de Barcelona de manera agrupada per tres entitats de la xarxa, que conformen el grup de coordinació del projecte. En segon lloc, i vinculat a aquest projecte, es proposa un itinerari formatiu sobre la "Metodologia d'Atenció".

Un altre aspecte important, per al qual es forma un altre grup de treball específic de coordinació i lideratge, és la proposta del Pla de Comercialització. Aquest pla se centra a establir acords de comercialització conjunta, definir processos operatius i dur a terme proves pilot.

Així mateix, es presenten altres punts com la creació d'un vídeo i una actualització de la pàgina web de la xarxa. També es menciona una subvenció per a la digitalització, amb la proposta de fer un diagnòstic de l'estat de la digitalització a les entitats participants.

Elaboració d'un document de diagnosi amb relació al model d'atenció: durant els mesos de **desembre de 2022, i gener i febrer de 2023** es va realitzar el procés de diagnosi i creació d'indicadors de qualitat en l'atenció i gestió de projectes de cura a l'ESS, liderat per un grup de treball format per Clara Ser Gran, Hospice.cat i Integral Cooperativa de Salut, entitats encarregades del lideratge i conducció. Aquest procés tenia per objectius conèixer les narratives i les pràctiques de treball que porten a terme les entitats prestadores de Servei d'Atenció Domiciliària (SAD) en el marc del grup d'intercooperació, així com aproximar-se a les diferents metodologies d'atenció a les persones que porten a terme les entitats als domicilis,

identificar bones pràctiques d'Atenció Integral Centrada en la Persona (AICP), donar compte d'aspectes identitaris, organitzacionals, relacionals i físics que condicionen el desplegament del model d'atenció a l'interior de les entitats, identificar necessitats no cobertes i aspectes de millora, i identificar els «indicadors Cura Digna» per ser incorporats en clau de segell de qualitat.

Aquest procés va comptar amb diferents sessions d'acompanyament individualitzat, realitzades les següents dates:

- Cooperativa Mujeres pa'lante (06/02/23)
- Cooperativa Ca l'Abril (06/02/2023)
- Associació Mujeres Unidas Entre Tierras (MUET) (06/02/2023)
- Cooperativa Coopnet (09/02/2023)
- Associació Més que Cures (09/02/2023)
- Cooperativa Som amb Tu (14/02/23)

Així mateix, el treball de diagnosi va requerir dues sessions plenàries de presentació de resultats, realitzades els dies **25 de gener i 16 de març**.

Creació de materials comunicatius mancomunats: a inicis d'any, i en paral·lel a la realització del procés de diagnosi, vam aprofitar per crear **nous materials comunicatius** de la xarxa: d'una banda, per enregistrar [l'spot](#) publicitari "Som, tenim, fem Cura Digna" i de l'altra, per actualitzar els continguts del web curadigna.bcn.coop.

Conclòs aquest període de diagnosi i creació de materials, la xarxa va iniciar **l'itinerari formatiu**, focalitzat a atendre les mateixes necessitats del grup, **mitjançant la transferència tècnica entre entitats**. El detall i continguts de les sessions va ser el següent:

- **13 de febrer 2023: Aprendre a gestionar** les subvencions del Programa Treball i Formació – **Línia ACOL**, a càrrec de Norma Véliz (MUET). Sessió

explicativa del procés per aprendre a gestionar el programa de subvencions ACOL, concebut per generar contractes de treball de 12 mesos de durada a jornada completa, i perquè les persones obtinguin una autorització de residència temporal per circumstàncies excepcionals d'arrelament social.

- **15 de febrer 2023:** Procés per **donar d'alta una entitat al Registre d'Entitats, Serveis i Establiments de Serveis Socials (RESES)**, a càrrec d'Amelia Campos (Més Que Cures). Sessió explicativa del procés per donar d'alta una entitat a l'organisme acreditador per esdevenir proveïdor de Llei de Dependència.
- **27 de febrer 2023: "Vies per a la regularització de treballadores"** a càrrec de Raquel Galícia, CPS Francesc Palau. Sessió explicativa dels principals procediments per a la regularització de persones en situació administrativa irregular, en què s'intentarà aclarir què hem de fer des de l'arribada al país per poder regular i els diferents tipus d'arrelament (social, laboral, familiar i per formació).

Com a element innovador, aquestes sessions formatives es van realitzar de manera telemàtica, es van enregistrar per convertir-les en càpsules audiovisuals i van pujar a l'aula virtual de Coòpolis, per fer-les accessibles i consultables de manera diferida. Aquesta mesura va ser desplegada per fer conciliable la participació en l'itinerari formatiu amb la diversitat d'horaris de les persones participants, facilitar l'accés als continguts a un major nombre d'entitats i permetre la consulta posterior, ja que les sessions tenien una orientació eminentment tècnica, pràctica i aplicada.

10 de maig de 2023: en una nova sessió de treball amb la xarxa Cura Digna, es va compartir per part del **Grup de Treball Subvencions**, responsable la memòria tècnica i econòmica del projecte "Formalitzem Cura Digna", així com el nou projecte "Enfortim Cura Digna" presentat a la nova convocatòria de subvencions de l'Ajuntament de Barcelona en matèria d'Economia Solidària. També es van compartir els avenços en matèria de Pla de Comercialització, incloent-hi la definició del client ideal i la millora del perfil digital. Es van proposar diversos projectes pilot i es va plantejar la necessitat d'una reunió monogràfica per resoldre dubtes sobre la comercialització conjunta.

Aquesta sessió monogràfica es va produir el **6 de juliol de 2023** i la va conduir íntegrament el **Grup de Treball Comercialització**. L'objectiu de la trobada era explorar vies d'intercooperació per passar de col·laborar ocasionalment, a vendre productes i serveis conjuntament. Gran part de la sessió es va centrar a identificar el "client ideal" i l'estratègia de vendre "packs de serveis" a empreses, prioritzant clients amb criteris de Responsabilitat Social Corporativa. Es va discutir la necessitat d'uniformitzar preus i construir un catàleg de serveis.

Per últim, es va esmentar l'entrada en funcionament del projecte pilot inclòs en la plataforma de comercialització La Zona, així com l'exploració d'altres projectes

específics, com la neteja del Bloc Quatre o l'oferta de serveis a les iniciatives d'habitatge cooperatiu.

A data 21 de setembre, va tenir lloc la primera reunió del curs per al grup Cura Digna, en què es van abordar la diversitat de temes i projectes previstos per als mesos vinents.

En primer lloc, es va actualitzar la situació entorn de dos projectes emmarcats en el programa de subvencions d'enfortiment de l'Economia Solidària de l'Ajuntament de Barcelona ("Enfortim Cura Digna" i "Enfortim La Zona"). En segon, es va comunicar l'inici del procés d'elaboració dels Estatuts Socials de l'associació Cura Digna, procés que es preveu d'una durada de quatre mesos, ja que implica vinculacions amb altres entitats. En tercer lloc, vam revisar els objectius del Grup de Treball Comercialització i la necessitat que les entitats, en l'àmbit primari, realitzin l'encàrrec compartit al juliol. Per últim, es va fer calendari de reunions i esdeveniments, entre els quals destaquem la jornada de treball interna de la Xarxa pel Dret a Cura i la Fira d'Economia Migrant i Diversa.

Consideracions entorn del treball de la xarxa Cura Digna:

Amb l'activitat d'acompanyament per a la consolidació i enfortiment de les entitats de la xarxa mitjançant la intercooperació considerem que contribuïm a la democratització de les experiències d'autoorganització laboral en l'àmbit de la cura amb criteris de justícia social i de gènere, mitjançant la realització efectiva dels següents principis:

- **Migracions:** les entitats de la xarxa promouen la contractació de les treballadores mitjançant el Règim General, equiparant els drets laborals de les treballadores de l'àmbit cures a la de la resta de treballadors i treballadores, i facilitant la regularització de situacions d'estrangeria de les treballadores vinculades als projectes de la xarxa. En aquest objectiu específic, s'han ubicat les accions formatives vinculades a la regularització de papers, gestió de contractacions i projecte ACOL.
- **Transició ecosocial:** la contribució al sosteniment i el reconeixement dels projectes en qualitat de proveïdors de serveis no només consolida iniciatives que generen ocupació de qualitat i proximitat, sinó que també reconeix i valorar el treball que es fa des del teixit associatiu, cooperatiu i comunitari des d'una mirada d'ecosistema, articulant l'àmbit públic amb l'ESS. En aquest objectiu específic, s'han ubicat les accions formatives vinculades a l'homologació de serveis mitjançant el RESES i el procés de diagnosi per a una atenció domiciliària amb criteris d'ESS.
- **Educació:** l'itinerari d'accions formatives i d'acompanyament està concebut per millorar les capacitats i donar valor als sabers i experiències de les treballadores del sector per millorar la qualitat dels serveis. En aquest objectiu situem el desplegament d'un model educatiu fonamental en l'aprenentatge compartit entre iguals.
- **Intercooperació i creació de Mercat Social:** amb el grup i indicadors de qualitat estem iniciant un procés de diferenciació de la metodologia d'atenció i provisió de serveis des dels valors de l'ESS i l'AICP, en un mercat de les cures copsat pels grans capitals especuladors.

El treball amb i des de la xarxa Cura Digna està sent un **procés progressiu adreçat a formalitzar la pràctica intercooperativa** de provisió de serveis de cures i atenció domiciliària. Aquesta anualitat, aquest itinerari s'ha intensificat i concretat en un **pla de treball i calendarització d'objectius col·lectius a mitjà termini**, i per primer cop s'ha comptat amb finançament per poder-lo fer sostenible. El repte és anar avançant en la construcció de la xarxa de manera cohesionada, donada la diversitat de perfils, nivells de consolidació i possibilitats de participació de les entitats.

Un dels elements que considerem clau és l'**establiment de vincles personals, relacionals i solidaris** entre les persones i entitats participants. L'aprenentatge compartit i el sentiment de pertinença al grup és molt significatiu, ja que les persones i entitats se senten identificades i reconegudes amb les seves iguals, i veuen valoritzat els seus sabers i experiències, que estan distribuïts entre totes i cadascuna de les entitats: totes fan part i aporten al grup.

Al seu torn, **el grup aporta a les entitats en l'àmbit primari la possibilitat de conèixer i compartir les estratègies situades i viscudes** de les diferents entitats no només enfront de les dificultats i reptes, sinó també els permet intercanviar les bones pràctiques i celebrar els assoliments. Així mateix, la resolució conjunta de necessitats formatives i de mancomunió de serveis obre la possibilitat de complementar capacitats, multiplicar l'impacte de la comunicació i difusió, i ampliar l'escala dels projectes que es poden desenvolupar de manera conjunta.

4.2.3. Desentramant les desigualtats

El 21 d'abril de 2023, el Cercle d'Economies Feministes va organitzar un seminari per posar el focus en com la combinació de diferents factors com l'edat, l'origen, la classe i les capacitats, entre altres, intensifiquen desigualtats, i generen diferències i discriminacions específiques que afecten de forma desigual a les persones.

Aquest seminari estava dissenyat per oferir una mirada completa i diversa sobre les desigualtats, a través de quatre sessions que combinaven formats i metodologies, i tenia la perspectiva feminista com a fil conductor.

El seminari "Desentramant les desigualtats" es va fer a Cotxeres de Sants, i vam comptar el servei de ludoteca proveït per la cooperativa Ludik Concília, per garantir l'assistència de persones amb cura d'infants.

La Maritza Sore, d'Almena Feminista, va inaugurar la jornada explicant la motivació

del seminari i contextualitzant el Cercle d'Economies Feministes. Aquest cercle, que recolza organitzacions de l'economia social i solidària per incorporar pràctiques feministes en la cultura organitzativa i en l'àmbit de la cura, està fent un treball intern per incorporar la mirada inteseccional, ja que ens molts dels projectes que acompanyem des del cercle, es creuen diferents eixos de discriminació.

L'Elba Mansilla de La ciutat invisible va exposar les pràctiques interseccionals de Coòpolis i els cercles, i es van plantejar el repte de trencar amb l'assistencialisme, sentir totes les veus i poder donar respostes ajustades a les diferents necessitats dels projectes acompanyats. En aquest sentit, es va plantejar la importància de la recollida i anàlisi de dades de participació, les accions adreçada a la regularització de papers i combatre la bretxa digital. Es va destacar també la centralitat d'enfocar-se al treballar en xarxa i la construcció d'aliances per maximitzar l'impacte transformador de l'Ateneu Cooperatiu. Així mateix, es va remarcar la importància de no reproduir rols i estereotips, i de convidar a ocupar un paper actiu i empoderat per als perfils més minoritzats.

Sessió 1: Interseccionalitat i polítiques equitatives: perspectives i diàleg amb Florencia Brizuela

En aquesta sessió amb una orientació teòrica i genealògica, Brizuela va destacar la importància de comprendre el concepte d'interseccionalitat en la seva radicalitat antiracista i no només com una simple llista de desigualtats. Es va assenyalar que la interseccionalitat neix de l'experiència col·lectiva de diverses comunitats i dones, i que és essencial analitzar els mecanismes que generen desigualtats. Es va posar èmfasi en la necessitat d'actuar més enllà de les accions individuals i qüestionar les polítiques i normatives que sustenten el sistema de desigualtats. Es van abordar temes com la bretxa salarial i la manca de drets de les persones migrants, així com la importància de considerar el territori en l'enfocament interseccional. També es va destacar la necessitat d'atendre a les diverses perspectives en les intervencions col·lectives, i es va plantejar la importància de la comunicació com a eina per polititzar i representar adequadament la diversitat.

Florencia Brizuela González és doctora en Dret i Ciències Polítiques, investigadora del Seminari de Filosofia i Gènere de la Universitat de Barcelona i forma part de la Xarxa Jurídica Antiracista de T.I.C.T.A.C, especialitzada en drets humans, feminismes, antiracisme i interseccionalitat, temàtiques sobre les quals realitza formacions, informes i investigacions.

Sessió 2: Desafiant la discriminació per edat i classe: una conversa amb Fundació Enllaç i Acció Perifèrica

De la mà de na Paulina Blanco (Fundació Enllaç) i José Antonio Martínez Vicario (Acció Perifèrica) vam iniciar la segona sessió del seminari.

José Martínez va destacar la influència del codi postal en la vida i la urgència de prendre consciència de classe, especialment en barris com Nou Barris. L'any 2022 es va obrir la llibreria Acció Perifèrica per crear referents i treballar polítiques comunitàries. Va reflexionar sobre les desigualtats associades als baixos ingressos i com això afecta l'accés als estudis i recursos. També ho va relacionar amb l'accés a l'habitatge i com aquesta discriminació afecta les condicions de vida.

Per la seva banda, Paulina Blanco va parlar de l'edatisme i la discriminació que afecta les persones grans i joves, així com la necessitat de defensar la dignitat de les persones grans LGTBI. La Fundació Enllaç busca fer visibles aquestes persones i trencar estereotips heterosexistes i edadistes.

Vicario va parlar de l'apropament de la literatura LGTBI i transfeminista a Nou Barris i va destacar la importància de l'acció comunitària per crear nous referents. També es reflecteix sobre l'accés a l'educació i la importància de canviar les polítiques públiques per afrontar les desigualtats.

En conclusió, es va subratllar la importància de la participació social i la presència en diverses taules de persones perfils diversos d'edat i classe per incorporar aquestes idees a les entitats.

Sessió 3: Capacitisme en escena: compartim la resistència i el creixement en comunitat

Aquesta sessió, centrada en abordar la diversitat de capacitats cognitives i intel·lectuals va comptar amb la intervenció de persones provinents de 7 grups de teatre de les oprimides: Brots, Les n(H)eures, Dones Diverses, Contraste de

Emociones, Albatros, Identitats i La Revolta Escènica del Liti.

Després d'una introducció dinàmica a través del moviment i el cos, vam discutir sobre el significat del capacitisme mitjançant experiències vivencials. Una participant va

expressar el següent: "Jo tinc una targeta que diu que sóc discapacitada i no hi estic d'acord. Per què exactament no tinc capacitats? Sempre busquem la vulnerabilitat de la persona per dir que no és capaç de fer alguna cosa i ens oblidem de les capacitats que realment tenim. Quan em diuen discapacitada, penso que no parlen de mi". Una altra persona afegia: "Amb el temps, m'he redescobert i veig que soc capaç de fer altres coses. Sempre m'han etiquetat i ara he renascut".

Vam parlar de la capacitat d'acceptar-nos a nosaltres mateixes, ja que si no ho fem, tampoc acceptarem les altres persones, i canviar aquest pensament requereix temps.

En aquest sentit, expressions artístiques com el teatre de les oprimides ens permeten reconciliar-nos amb nosaltres mateixes i amb el nostre entorn proper, com la família. Així mateix, vam reflexionar sobre el fet que és molt elitista deixar que altres persones defineixin què som capaces de fer o no, tot i que algunes persones no volen pagar el preu de viure sota les lleis de les "normalitats".

A model de tancament, vam fer una roda per definir els sentiments que ens desperten quan parlen de tot el que no som capaces: ansietat, vergonya, judici, inseguretat, frustració, sobrecàrrega, pobresa, solitud, incomprensió, anul·lació, normativitat, trauma, no productiu, límit, cronificació, insuficiència, institucionalització... I aquelles emocions positives: acompanyament, canvi, amor, harmonia, tolerància i unió.

Sessió 4: Descolonitzar allò que som: reconfigurant la zona d'existència i no existència, amb la Red de Migración, Género y Desarrollo

La darrera sessió va estar facilitada per Sara Cuentas Ramírez, periodista, activista i investigadora social feminista decolonial, nascuda al Perú. Actualment, coordina l'Escola Feminista Decolonial de la Red de Migración, Género y Desarrollo i impulsa accions internacionals d'incidència per donar suport a la demanda de veritat, justícia i reparació de les dones afectades per les esterilitzacions forçades al Perú.

Vam explorar de forma crítica i reflexiva les diverses formes d'opressió i colonització en la conformació de la nostra identitat i subjectivitat, relacionades amb el cos, la raça, la classe, el gènere, les capacitats, el territori i altres aspectes de la diversitat. Vam començar amb una rodona de presentació, on vam poder identificar les àrees on existim i no existim. Després, vam destacar la importància de reconèixer i valorar el nostre cos com a primer territori. Mitjançant el diàleg, el joc i l'intercanvi d'experiències compartides, vam aprofundir en aquestes qüestions i en la seva relació amb la societat.

4.3. Tallers de sensibilització o dinamització adreçats a professionals que de manera estratègica s'agrupen per prestar serveis de manera conjunta

La Xarxa de Transicions Feministes és una plataforma d'entitats de segon grau formada per organitzacions provinents del món cooperatiu, l'associacionisme juvenil i ONGD. En formen part la Comissió d'Economies Feministes de la Xarxa d'Economia Solidària de Catalunya, el Consell Nacional de la Joventut de Catalunya, el Consell de la Joventut de Barcelona, la Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya i Lafede.cat i el Cercle d'Economies Feministes de Coòpolis.

Des de 2019, aquest arxipèlag d'entitat hem mantingut relació regular d'intercanvi d'experiències, processos i formacions. Durant aquest curs, a partir de la participació al Congrés d'Economies Feministes el mes de març de 2023, es van incorporar els ateneus cooperatius del Maresme i Vallès Occidental.

4.3.1. Procés i resultats de la Xarxa Transicions Organitzatives Feministes

En aquest apartat relatarem el procés i accions d'organització de la xarxa.

Sessions de treball i construcció de l'espai d'organització de transicions organitzatives feministes

Al llarg de la convocatòria hem celebrat una desena de reunions i sessions de treball participades per les persones referents de les diferents organitzacions. Les dates d'encontre han estat les següents:

- Reunions de grup:
 - 11 de novembre de 2022
 - 31 de gener de 2023
 - 16 de març de 2023
 - 10 de juliol de 2023

- Organització d'esdeveniments:
 - 16 de març de 2023: presentació comunicació al Congrés d'Economies Feministes.
 - 18 de maig de 2023: Sessió de treball i intercanvi entorn dels processos l'elaboració de protocols de prevenció de les violències.
- Reunions de treball:
 - Preparació de la comunicació al Congrés d'Economies Feministes: 24 de febrer, 9 i 15 de març.
 - Preparació del seminari de treball i intercanvi entorn de protocols: 20 d'abril, 4 i 9 de maig de 2023.

Les persones i organitzacions que participen regularment de les trobades de coordinació són:

- Georgina Casas, i Isabelle Torallas, per LaFede.cat
- Amanda Alexanian, Gemma Tadeo López i Elba Mansilla, pel Cercle d'Economies Feministes de Coòpolis
- Marina Reig, per la Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya
- Clara Gené, pel Consell de la Joventut de Barcelona
- Rozina Bertran Caballero, pel Consell Nacional de la Joventut de Catalunya.

A continuació relateu els resultats derivats de les dues activitats centrals realitzades durant aquest curs:

Presentació del document "Juntas som més fortes" al VIII Congrés d'Economia Feminista

En el marc del panel "Por una economía social y solidaria feminista", en el bloc relatiu a les transformacions organitzatives des dels feminismes, la Xarxa Transicions va presentar la comunicació i pòster explicatiu del procés de creació, articulació i intercanvi del grup.

En aquest document no només es narra l'experiència i trajectòria de la xarxa, sinó que

també es comparteix l'anàlisi de situació i s'expliciten els objectius de la xarxa.

Origen i context:

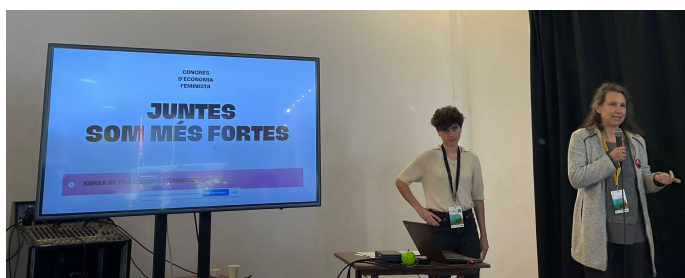
La xarxa Transicions Feministes, formada per diverses entitats del tercer sector i l'economia social i solidària a Catalunya, va néixer a partir d'una jornada organitzada per Lafede.cat l'estiu de 2019. Aquesta xarxa té com a objectiu promoure organitzacions feministes i transformadores i abordar les desigualtats de gènere a les entitats.

Des d'un punt de vista quantitatiu, s'observa que el tercer sector social està feminitzat, sent dones el 75% de les persones contractades. Tot i això, encara hi ha desigualtats en els càrrecs de decisió, amb només el 38,2% dels càrrecs de tresoreria ocupats per dones. Les dones també ocupen la majoria dels contractes a jornada parcial.

Les organitzacions participants en el Balanç Social de la XES mostren una segregació horitzontal, amb les dones majoritàries en sectors com l'educació, la salut i cures, l'habitatge i l'alimentació, mentre que són una marcada minoria en sectors com la logística i la producció de manufacturats. A més, el Baròmetre Cooperatiu de la FCTC confirma aquesta tendència, amb les dones sent el 61,7% de les persones treballadores en les cooperatives, però només ocupant el 47,9% dels càrrecs de direcció/gerència.

Més enllà de les dades quantitatives, és necessària una consciència feminista per promoure mesures de sostenibilitat feminista dins les organitzacions. L'economia feminista ofereix reflexions i eines per construir organitzacions transformadores compromeses amb els drets humans, la justícia global i la sostenibilitat de la vida.

Entre els reptes que s'han identificat en el procés de diagnosi de les entitats sòcies destaquen la tensió entre els valors productius i els valors de cura, la gestió de conflictes en un entorn de treball estressant, la desigualtat de participació i democràcia interna, la percepció de menor protecció per part de les dones en casos

d'assetjament i la necessitat d'incloure una mirada interseccional i diversa als equips.

La xarxa Transicions Feministes treballa per abordar aquests reptes i promoure organitzacions més igualitàries, democràtiques i compromeses amb la sostenibilitat feminista.

Objectius:

Els objectius de la xarxa Transicions Feministes, treballant i validats durant aquest curs, són els següents:

- Promoure organitzacions més feministes i justes.
- Compartir coneixements i recursos per aprendre i evitar duplicacions.
- Optimitzar recursos i créixer conjuntament.
- Exercir incidència política enfront d'administracions i altres agents polítics.
- Donar suport als processos de transició organitzativa per a la transformació interna de les entitats.
- Organitzar reunions periòdiques d'intercanvi i treball conjunt entre les entitats de segon nivell.
- Compartir experiències i visibilitzar processos.
- Abordar dubtes i debats de manera conjunta.
- Contribuir al creixement de totes les entitats membres.
- Celebrar jornades i tallers per presentar iniciatives inspiradores i eines reproduïbles.
- Fomentar espais de reflexió per aterrar les eines presentades.
- Proporcionar guies per a l'elaboració de protocols i plans.
- Ofereix formacions, acompanyaments i assessoraments.
- Exercir incidència política per millorar els processos com els plans d'igualtat des d'una perspectiva feminista i de cures.
- Identificar necessitats i reptes compartits per a treballar en una agenda d'incidència política.
- Avaluar els processos administratius en clau feminista.
- Reivindicar l'expertesa de les organitzacions davant les institucions en els processos de canvi organitzatiu.

Reptes de futur:

Els reptes rellevants que s'identifiquen actualment en la xarxa Transicions Feministes són els següents:

- La diversitat de les entitats, que es troben en diferents etapes de transició i amb diferents nivells de compromís polític.
- Generar espais de treball continuats i sostenibles en el temps.
- Falta de prioritat en les transicions feministes organitzatives per part de l'administració pública i algunes organitzacions.
- Dificultat d'arribar a les entitats de base amb recursos i temps limitats.
- Incorporar una perspectiva interseccional per a transicions inclusives.
- Polititzar els malestars i evitar la culpabilització individual.
- Ritmes lents i espais de trobada, intercanvi i cures per a un procés feminista continu i estable.
- Voluntat política per part dels líders de les entitats, incorporant-ho a la planificació estratègica i dotant de recursos.

És important celebrar els aprenentatges compartits i utilitzar-los com a inspiració per a altres organitzacions. Cal una mentalitat de treball feminista i de cures per abordar aquests reptes i assegurar una transició exitosa cap a organitzacions més feministes i justes. Això implica la implicació de les parts polítiques, la incorporació de la perspectiva interseccional i la dedicació de recursos tècnics i econòmics als processos de transició.

Sessió de treball i intercanvi entorn de processos l'elaboració de protocols de prevenció de les violències

Aquesta trobada per definir les properes passes de la xarxa, va arrencar amb una breu presentació de la situació de la cadascuna de les organitzacions amb relació als protocols de prevenció de l'assetjament. En els últims anys, s'ha realitzat avenços en la matèria, i a continuació es detallen les accions i els reptes afrontats per cadascuna de les entitats participants:

LaFede.cat: Va començar el 2018 amb l'objectiu de crear un protocol i va trigar un any a desenvolupar-se. Va rebre el suport de l'entitat Creació Positiva i es va acordar que cada entitat elaborés el seu protocol en un termini de 3+1 anys. A més, va oferir espais d'acompanyament per a aquest procés. El compromís, la responsabilitat i la reflexió feminista són valors importants per a la federació, més enllà de l'exigència legal. Un 70% de les entitats ja han elaborat o tenen el seu protocol (40 entitats en total).

CNJC: El 2018, es va detectar la necessitat de desenvolupar un pla d'igualtat. El 2019 es va crear un protocol específic, i durant el 2021-2022 es va redactar amb el suport de la cooperativa l'Esberla. Un dels principals desafiaments ha estat la manca d'implementació en l'àmbit de les entitats a escala bàsica. Des del CNJC, tampoc s'ha presentat el protocol a les noves incorporacions. Han de replantejar el paper de la comissió permanent i millorar la dinamització.

Cercle d'Economies Feministes: A Coòpolis, encara no tenim un protocol establert. Les nostres 23 entitats promotores formen el nucli principal. Ens hem unit en un projecte per impulsar l'economia social i solidària (ESS) i tenim la intenció de crear el nostre propi protocol. Actualment, el cercle ofereix formació, però encara no s'ha format l'estructura completa. Som una organització jove amb una governança fràgil i en procés de construcció. Aquest any, hem enfrontat un conflicte sense les eines adequades per abordar-lo. Amb vista al Bloc 4, volem prioritzar la creació d'aquest recurs com a estratègia de reforçament.

CJB: El 2018, van desenvolupar un protocol, però hi ha membres actuals de l'organització que no van participar en aquest procés. Aquest protocol no ha aconseguit plena legitimació i actualment està en suspens. Durant un conflicte recent, no es va aplicar el protocol i es van activar altres vies de resolució. Aquest any, estan treballant en la seva reformulació. S'adonen de la complexitat del CJB, tant en termes de governança com d'encaix entre els diferents eixos, espais i equips.

XES: Van iniciar el desenvolupament del protocol el 2019 i el vam completar el 2020, malgrat la pandèmia. Durant el 2021, realitzen formacions i acompanyament

per aconseguir adhesions. També els interessa que les entitats facin el protocol seu. Han realitzat un seguiment consistent en compartir conceptes bàsics, donar a conèixer el contingut del protocol i posar èmfasi en la necessitat d'adaptar-lo a les mateixes entitats i les seves necessitats. Durant el 2023, han rebut els primers casos per resoldre, tot i que no aspiren a convertir-se en una comissió de control i resolució. Aquest any finalitza el termini per adherir-se al protocol.

En resum, tot i els diferents graus d'avenç en la implementació dels protocols a les diferents entitats, és evident que hi ha hagut esforços i compromís per establir aquests mecanismes. Es continuarà treballant per fomentar la seva aplicació efectiva i millorar la governança i l'articulació entre els diferents eixos i espais.

Objectius a mitjà termini

1. Formació cap a les membres:

En aquest àmbit, proposem compartir formacions i establir un pla formatiu per a les membres de l'organització. Considerem important crear espais d'intercanvi i aprenentatge, on les participants puguin compartir coneixements i experiències relacionades amb els protocols. A més, és necessari redefinir l'accessibilitat del protocol, garantint la seva comprensió i aplicació per a totes les persones. També volem incorporar la perspectiva interseccional, reconeixent les múltiples formes d'opressió i discriminació que poden afectar les persones.

2. Adhesions i corresponsabilitat:

Un dels reptes que enfrontem és l'elaboració d'un protocol marc que sigui aplicable a tots els àmbits de l'organització. Cal reflexionar sobre fins a quin punt aquest protocol pot ser adaptat i implementat per a les diferents entitats i membres. És fonamental promoure la participació activa de totes les parts interessades i fomentar la corresponsabilitat en la seva aplicació i seguiment.

3. Creació de discurs i comunicació:

En aquest bloc, és essencial garantir una acollida i acompanyament adequats a les persones que formen part de les comissions relacionades amb els protocols. Això implica brindar suport emocional, informació clara i recursos per a la seva participació activa. Hem de promoure una comunicació positiva i empoderadora, que reforci la transformació social feminista. També és important crear un directori

d'entitats expertes en aquest àmbit i treballar perquè els avenços en la lluita contra la violència de gènere siguin visibles i es comparteixin entre les entitats. Cal buscar sinergies i intercanviar recursos entre les diferents xarxes.

4. Comissió de protocol:

En aquest últim bloc, cal delimitar clarament l'abast de l'assetjament sexual i de gènere, identificant altres recursos i espais que poden abordar aquesta problemàtica. És important desfeminitzar els equips i promoure la igualtat de gènere en la seva composició. També cal ser explícits sobre les limitacions legals que tenim com a organitzacions i treballar en la formació i capacitat dels membres de la comissió de protocol, per tal de millorar la seva tasca i la seva legitimitat en el marc de l'organització.

4.3. Línies de treball i continuïtat

Les xarxes en les quals el Cercle d'Economies Feministes participa actualment es troben en una fase de creixement i consolidació, cada una amb les seves pròpies necessitats i objectius ben definits:

La **Xarxa pel Dret a Cura** està promovent l'articulació entre el tercer sector i l'activisme social, amb els projectes d'autoorganització laboral i la prestació de serveis de cures sense ànim de lucre acompanyats des del cercle i l'ateneu cooperatiu. A més, aquesta xarxa no es desplega únicament a l'Àrea Metropolitana de Barcelona, sinó que s'està expandint i enxarxant a altres territoris de Catalunya, com Tarragona, Lleida, Salt i l'Hospitalet de Llobregat.

A la xarxa, la diversitat és una característica intrínseca al protagonisme social en la cura, amb participants de diferents edats, orígens i classes socials. Durant aquest curs, s'ha posat especial èmfasi en fer que les activitats de la xarxa siguin accessibles per a tothom, amb serveis de traducció simultània a la llengua de signes i utilitzant servei d'*streaming* digital.

Els objectius de la xarxa són fonamentalment polítics, enfocats a aconseguir millores en les condicions econòmiques i contractuals de les treballadores, així com la implementació d'una renda bàsica per a les persones cuidadores no-professionals. Un altre objectiu és incrementar la consciència sobre la importància de les cures i la necessitat de mobilitzar recursos per atendre les

persones en situació de dependència. En definitiva, la xarxa impulsa un canvi de model de cures, i planeja iniciar un període de mobilització social en la pròxima etapa.

El 30 de setembre de 2023 va tenir lloc al Centre LGTBI de Barcelona l'assemblea anual de la Xarxa en què van renovar i ratificar els compromisos de les persones i organitzacions membres de Grup Facilitador, i es van debatre els objectius i estratègies de la propera anualitat. El curs 23-24 es preveu enfortir i donar major protagonisme als grups de treball locals creats el maig de 2023, i iniciar un procés organitzatiu i de creació d'aliances, adreça a la mobilització social.

En segon lloc, trobem la **Xarxa Cura Digna** que les darreres dues anualitats s'està focalitzant en formalitzar la pràctica intercooperativa de provisió de serveis de cures i atenció domiciliària en una forma jurídica pròpia. Durant aquesta anualitat, s'han intensificat les càrregues de treball i s'ha concretat un pla de treball amb objectius col·lectius a mitjà termini. Una fita essencial en aquest procés ha estat l'obtenció de finançament, fet que ha permès fer sostenible aquest increment de la intensitat.

Després d'un primer període de diagnosi i creació de materials comunicatius, la xarxa ha iniciat un itinerari formatiu per atendre les necessitats del grup, amb un enfocament especial en la transferència tècnica entre entitats. S'han creat grups de treball d'orientació molt més tècnica, que han consolidat la dinàmica de treball descentralitzat i delegat de la xarxa. L'objectiu principal a curt termini és impulsar un pla de comercialització que estableixi acords de venda conjunta, defineixi processos operatius i dugui a terme proves pilot.

En tercer lloc, aquestes cures hem organitzat el seminari "Desentrament les desigualtats" que destaquem per la incorporació de la perspectiva interseccional i inclusiva. S'ha buscat activament i intencional la diversitat de perfils dels i les ponents per evitar la reproducció de rols i estereotips. Així mateix, per facilitar la participació de persones amb responsabilitats de cura, s'ha ofert un servei de canguratge gratuït.

Per últim, esmentarem la **Xarxa Transicions Feministes**, que per la propera anualitat preveu continuar la formació de les entitats membres, incrementar les adhesions i augmentar la corresponsabilitat en els processos de transició per un major nombre de persones a les entitats en l'àmbit primari. Al seu torn, preveu revisar els discursos i les accions comunicatives en matèria d'igualtat i feminisme per donar una orientació més positiva i motivadora als processos.

El Cercle d'Economies Feministes treballa activament en diverses xarxes per promoure una economia més justa i inclusiva, amb un enfocament en les cures, la igualtat de gènere i la interseccionalitat. Cada xarxa té els seus objectius i àmbits d'acció específics, però totes elles comparteixen l'objectiu comú de transformar els models econòmics i socials actuals per aconseguir una societat més equitativa i sostenible.

05

SERVEI D'ACOMPANYAMENT PER LA
CREACIÓ I CONSOLIDACIÓ DE
COOPERATIVES I PROJECTES DE L'ESS

5.1. Introducció

Durant la segona anualitat del Cercle hem pogut corroborar la importància de continuar amb la línia de **donar a conèixer els instruments, les metodologies i els models** que ajuden les entitats solidàries a **desplegar i operativitzar una cultura organitzativa feminista i transformadora**.

Així i tot, amb hem volgut iniciar i compartir el procés de reflexió que s'està produint als diferents eixos de treball i cercles de l'Ateneu Cooperatiu entorn del grau d'obertura o exclusió de les nostres pràctiques polítiques i organitzatives amb relació als diferents factors de discriminació, iniciant un procés de **revisió en clau interseccional**.

Així mateix, hem participat en diferents espais acadèmics i del Tercer Sector Social, **presentant i reivindicant les experiències de gestió comunitària i cooperativa de serveis locals de cura**.

5.2. Campanya de comunicació i difusió

Tal com afirmava l'Ainoha Nadia a la taula inspiradora "Mirades i experiències sobre el canvi organitzatiu en clau antiracista" que va obrir la jornada "La teva entitat és racista?" que van organitzar la Fundacio Calala i LaFede.cat a Coòpolis, el racisme és un sistema a partir del qual s'organitza, es pauta, s'orienta i dirigeix la societat en el seu conjunt. I això significa, en conseqüència, que cap persona, ni cap organització, s'escapa al racisme. L'estructuralitat del racisme es tradueix no només en una materialitat concreta, sinó que també condiona allò que es considera coneixement, i determina els processos de subjectivació de les persones i la percepció del mateix valor individual i comunitari. A l'estructuralitat del racisme podem afegir altres eixos generadors de desigualtat i discriminació com el gènere (masclisme), la classe social (classisme), les capacitats (capacitisme) i l'edat (edatisme). Aquesta interconnexió d'eixos de desigualtat és el que s'entén per interseccionalitat.

La interseccionalitat és un concepte que està estenent-se i arrelant als feminismes, però que és imprescindible utilitzar-lo i aplicar-lo amb rigor. Des del Cercle d'Economies Feministes hem volgut generar un espai de debat i reflexió per abordar la manera com s'entrellacen els factors que generen desigualtats i

discriminacions a l'Economia Solidària, i compartir, alhora, les estratègies per combatre-les comunitàriament i col·lectiva, partint de diferents mirades, pràctiques i perspectives. Amb l'objectiu de maximitzar el potencial transformador i inclusiu del model, i construir una Economia Solidària per i de totes!

La campanya de comunicació i difusió del cercle aquesta anualitat s'ha focalitzat a donar visibilitat a projectes d'ESS que estan treballant des de la perspectiva i pràctiques interseccionals.

Idees força:

Els principals aprenentatges i continguts de la **campanya "Desentramant les desigualtats"** els hem extret del seminari que vam organitzar al mes d'abril, i són els següents:

1. Ha de ser **COL·LECTIVAMENT** que abordem les connexions entre les desigualtats i compartim les estratègies per desenllaçar-les. El Cercle d'Economies Feministes hem començat a analitzar el treball de Coòpolis i la manera com abordem la interseccionalitat dins i fora de l'organització.
2. "La interseccionalitat és una proposta teòrica i pràctica col·lectiva que neix de posar en comú les experiències de discriminació i opressió individuals, i té el seu origen en la lluita **ANTIRACISTA**. Ens hem de preguntar si estem generant canvis, o obrint nous espais d'exclusió" (Florença Brizuela).
3. "És important trencar estereotips, **CREAR REFERENTS** en comunitats diverses, a tots els barris. No restringir l'activisme al feminisme, si som dones. I al moviment gai, si som mariques. Hem d'estar a tot arreu: a les AFES, al moviment veïnal!" (Jose Martínez, de la Llibreria Acció Perifèrica).
4. "Hem de **GENERAR ESPAIS** on les persones grans LGTBI se sentin segures. Ens calen espais per viure en pau, lliures d'homofòbia. Especialment, per les persones que hem lluitat tota la vida per construir la societat que tenim avui en dia" (Paulina Blanco, de la Fundació Enllaç).
5. "La nostra pròpia **METODOLOGIA** ja és interseccional. La creació artística i el teatre de les oprimides és un tipus de llenguatge i recurs que trenca el

binomi Soc Capaç / No soc capaç. És com l'assemblearisme: un recurs que ens ajuda a horitzontalitzar la pràctica" (Antoni Masegoda, d'Utopia Barcelona).

6. "Descolonitzar allò que som consisteix a fer efectiu i **MATERIALITZAR** l'experiència encarnada i viscuda de vulnerabilitat i interdependència. I no només per viure la nostra vida amb més autonomia, sinó també per construir comunitat" (Sara Cuentas, de la Red de Migración, Género y Desarrollo).

Resultats:

Com a productes resultants de la campanya de comunicació, hem creat els següents productes:

El **vídeo resum** de la jornada "Desentramant les desigualtats":

https://www.youtube.com/watch?v=9Eikon12tdM&embeds_referring_euri=https%3A%2F%2Fwww.bcn.coop%2F&source_ve_path=MjM4NTE&feature=emb_title

I el [guió de preguntes](#) **Com podem incorporar la mirada interseccional als nostres projectes?**, concebut com un primer material que té per objectiu ajudar a iniciar processos de reflexió als col·lectius solidaris entorn de 4 categories: agenda, públics, organització i comunicació.

5.3. Activitats de sensibilització i dinamització

12 de maig de 2023: **Municipalisme en la gestió dels serveis públics de cures**

L'Observatori DESC i Espai Zero Vuit va organitzar una jornada per presentar l'informe "Cap a un model públic-comunitari per la provisió de serveis públics. El cas dels serveis de cures a Catalunya", on s'estudia el cas de la gestió dels serveis de cures, en particular els serveis d'atenció a les persones grans. Amb aquest treball es vol contribuir a entendre en què consisteix el model públic-comunitari

des d'un punt de vista pragmàtic, comparant-lo amb altres models de gestió pública i reivindicant el seu potencial en clau de justícia social i eficiència.

A la sessió van intervenir les autores de l'informe, David Palomera i Marta Ribera; Jaume Salmerón (Regidor d'Atenció i serveis a les persones d'Arbúcies), Laia Ortiz (Directora d'Acció Social a l'Ajuntament del Prat del Llobregat), Paula Santos (de l'associació Mujeres migrantes i diverses) i Elba Mansilla (Cercle d'Economies Feministes de Coòpolis)

La idea que es va presentar des del Cercle fou la necessitat d'articular l'oferta pública amb l'oferta comunitària i cooperativa de serveis de cura, com a estratègia de democratització del model de provisió amb criteris de justícia social i de gènere, entenent la cura com un dret humà de proximitat.

12 de juny de 2023: **Col·laboració públic-cooperativa en l'àmbit dels Serveis Socials**. L'aportació de valor des de l'economia social.

El webinar "Col·laboració públic-cooperativa en serveis socials" estava organitzat des del Màster en Cooperativisme i Gestió

Empresarial de l'Institut d'Estudis Cooperatius LANKI de la Universitat de Mondragón. Es va obrir un espai de reflexió entorn de la manera com les administracions públiques han d'atendre les necessitats socials, en un sector que està fortament fragmentat.

La col·laboració entre el sector públic i les cooperatives beneficia la societat, especialment en àmbits com la sanitat i les infraestructures. Així i tot, van sorgir diverses qüestions i dificultats entorn de la participació de l'Economia Social i la competència amb les grans empreses. En aquest webinar, vam participar experts de diferents territoris de l'Estat espanyol: Francesco Garcea, de l'Escola d'Economia

Social d'Andalusia, Elba Mansilla, del Cercle d'Economies Feministes de Coòpolis; i Mikel Gorostizaga, de la cooperativa Agintzari d'Euskadi.

5.4. Assessoraments

El catàleg de serveis del cercle en matèria d'acompanyaments està especialitzat a promoure la cultura de la corresponsabilitat amb les cures dins les organitzacions, qüestionant les formes de lideratge i organització tradicionals i ajudant les entitats solidàries a conduir els seus propis processos de transició organitzativa feminista proequitat de gènere.

El nostre servei està focalitzat en **la implantació del principi d'igualtat d'oportunitats i de l'equitat de gènere** a l'àmbit de les organitzacions, des d'una visió feminista i transformadora mitjançant **plans d'igualtat i protocols de prevenció de l'assetjament**, processos d'elaboració de **Reglament de Règim Intern amb perspectiva feminista** i en processos de formació i apoderament tècnic matèria de **comunicació feminista**.

Així mateix, oferim assessorament en l'àmbit de l'**enfocament sistèmic** a cooperatives, empreses o col·lectius de dimensió comunitària tant en fase de creació de la iniciativa i de consolidació dels projectes, per abordar **la dimensió relacional i organitzativa**.

Quan al sector d'activitat, estem especialitzades en la **creació de projectes de l'àmbit de les cures**, tan desde la perspectiva de les prestadores de serveis com des de la perspectiva de les usuàries de serveis.

Els projectes acompanyats durant el 2022-2023 del Cercle d'Economies feministes han estat els següents:

Llistat projectes	Sector	Descripció projecte	Territori	PX	D	H	Itinerari
-------------------	--------	---------------------	-----------	----	---	---	-----------

Metzineres SCCL	Cures	Cooperativa de treball sense ànim de lucre, orientat a ser el primer programa integral de reducció de danys exclusiu per dones a Catalunya anomenat Entorns d'Aixopluc per Dones que Usen Drogues Sobrevivint Violències. Des d'abasts holístics i individualitzats escaients a les particularitats de cadascuna, ofereix propostes flexibles d'entrada directa i immediata, segons les seves expectatives, inquietuds, curiositats, interessos i necessitats. A través d'un model innovador i agosarat d'intervencions de base, desplegat en Entorns d'Aixopluc, és sostingut per estratègies comunitàries ancorades en drets humans i transversalitat de gènere, que proven ser fiables, pragmàtiques, costo-efectives, on tota dona és protagonista	Barcelona (Ciutat Vella)	2	0	2	Transformació
A tu Vera SCCL	Cures	Projecte de cooperativa o associació que dinamitzi grups terapèutics per reparar la violència domèstica i el consum.	Barcelona (Eixample)	2	0	2	Transformació
Associació Cooperas ec	Cultura	<p>Associació de base comunitària ubicada al barri de Poble-sec que té com a objectiu fomentar l'economia social i solidària (ESS) per esdevindre una alternativa a l'actual sistema econòmic capitalista. Per això impulsen la Xarxa CooperaSec, amb diversos col·lectius i persones del territori.</p> <p>Actualment en formen part 14 entitats sòcies: La Raposa del Poble-sec, La Creatura, L'Etnogràfica, l'Arpilleres, Més que Cures, El Petit Molinet, L'Horitzó Dansa, l'Espai familiar Somiatruites, El Monstre de Paper, Ateneu d'Oficis del Poble.se, La Tinta, Creadoness, Som La Clau, Ecologia i Transició Urbana,</p>	Barcelona (Sants-Monjuïc)	4	2	2	Transformació

		Cooperativa La Seca i Les Espigadores.					
Ludik Concilia SCCL	Cures	Projecte de cooperativa de treball amb idea de facilitar espais de cura a les persones responsables de les tasques de cura de criatures, mitjançant la creació d'una xarxa de ludoteques per una altra banda, per un altra generar una aplicació que promogui activitats d'oci, esportives, etc amb serveis de ludoteca, volen facilitar que les persones trobin instal·lacions amb aquests serveis.	Barcelona (Sants-Mon tjuïc)	2	0	2	Creació
Vidatea SCCL	Cures	Projecte de creació d'una iniciativa, sigui associació o cooperativa de consumidores i usuàries de familiars amb persones amb trastorns de l'espectre autista (TEA), que fomenti la inclusió social i comunitari de les persones afectades en tot el seu procés vital.	Barcelona i altres.	3	3	0	Transformació
Coop57 SCCL	Finanç es	Coop57 és una cooperativa de serveis financers ètics i solidaris que té com a objectiu principal, contribuir a la transformació social de la nostra economia i de la nostra societat. La seva funció principal és el finançament de projectes d'economia social i solidària a través de la intermediació financera. Això significa, recollir i captar l'estalvi de la societat civil per poder canalitzar-ho cap al finançament d'entitats de l'economia social i solidària que promoguin l'ocupació, fomentin el cooperativisme, l'associacionisme i la solidaritat en general, i promoguin la sostenibilitat sobre la base de principis ètics i solidaris.	Barcelona (Sants-Mon tjuïc)	4	0	4	Consolidació
Coopdevs SCCL	Tecnol ogia	Cooperativa de treball que serveis professionals de consultoria i desenvolupament tecnològic.	Barcelona (Sants-Mon tjuïc)	12	2	10	Consolidació

		Acompanyen als projectes a adoptar les millors solucions tecnològiques amb una visió estratègica.					
Foodcoop, Supermercat Cooperatiu i Participatiu de BCN SCCL	Alimentació	Cooperativa de consum orientada al consum responsable, primer supermercat de Barcelona on les persones que compren també són propietàries i participen del funcionament.	Barcelona (Eixample)	5	6	11	Consolidació
Circula Cultura SCCL	Educació	Cooperativa de treball d'educadores socials que dissenyen, desenvolupen i avaluen projectes socioeducatius i comunitaris a mida de les persones i els barris.	Castelldefells	5	0	5	Consolidació
Perifèria Cimarronas	Cultura	Cooperativa de treball associat que gestionarà un centre cultural amb teatre, bar, botiga per a fomentar l'art i el cooperativisme dins la població afrodescendent de Catalunya.	Barcelona (Sants-Monjuïc)	5	1	4	Consolidació
XES-Comissió de Facilitació	Educació	La Xarxa d'Economia Solidària (XES) és una organització, amb forma jurídica d'associació, formada per gairebé 500 sòcies. Defensa un sistema econòmic respectuós amb les persones, el medi ambient i els territoris que funciona sota criteris democràtics, d'horitzontalitat, transparència, equitat i participació. L'economia solidària contempla una nova forma de produir, distribuir i consumir, i representa una alternativa viable i sostenible per satisfer les necessitats individuals i globals.	Barcelona (Eixample)	0	1	0	Consolidació

L'any passat vam arribar a un total de 275 hores justificades, ja prevèiem tot i tractar-se d'un cercle de nova creació, no tindríem problemes en arribar a assolir el total de 300 hores justificades per l'execució del 2022-2023, de fet hem arribat a **314 hores i 10 insercions justificades** i amb llista d'espera per iniciar acompanyaments de cara a l'any 2023-2024. Els acompanyaments que han tingut com a objectius la implantació del principi d'igualtat d'oportunitats i de l'equitat de gènere mitjançant **plans d'igualtat i protocols de prevenció de l'assetjament**, i, per altra banda, mitjançant l'elaboració de **Reglament de Règim Intern amb perspectiva feminista** han sigut:

Projectes	Sector	Contingut de l'acompanyament	Entitats	Hores	Insercions
Ludik Concilia SCCL	Cures	Acompanyament a la transformació d'una cooperativa creada en format exprés introduint els canvis a sense ànim de lucre i revisió de diferents articles. Posteriorment, l'acompanyament s'ha centrat en la definició del model organitzatiu a través d'un Reglament de Règim Intern.	La Ciutat Invisible SCCL	30	3
Coop57 SCCL	Finançes	Acompanyament orientat a acompanyar en el procés d'aplicació del protocol contra l'assetjament sexual de l'entitat, amb la creació i capacitat de la comissió consultiva. Per altra banda, revisió indirecta al Reglament de Règim Intern i als Estatuts Socials de l'entitat per a fer possible la seva aplicació.	Equilàter a SCCL	30	2
Coopdevs SCCL	Tecnologia	Acompanyament en la dimensió organitzativa, aprofundir sobre la visió comuna i l'organigrama necessari per desenvolupar les fites i assolir-les a través d'un Reglament de Règim Intern.	La Ciutat Invisible SCCL	25	0
Circula Cultura SCCL	Educació	Acompanyament en l'elaboració d'un Reglament de Règim Intern amb perspectiva Feminista, amb una mirada centrada en la revisió de la normativa sobre la conciliació mínima.	La Ciutat Invisible	25	3
Foodcoop, Supermercat Cooperatiu i	Alimentació	Acompanyament a l'elaboració d'un protocol contra l'assetjament sexual i acompanyament al grup per la constitució d'una comissió	Equilàteras SCCL	20	0

Participatiu de BCN SCCL		consultiva.			
--------------------------	--	-------------	--	--	--

Els acompanyaments que han tingut com a objectiu **l'enfocament sistèmic per abordar i profunditzar sobre la dimensió relacional i organitzativa** han sigut:

Llistat projectes	Contingut de l'acompanyament	Entitats responsables	Hores	Insercions
Metzineres SCCL	Acompanyament en la dimensió relacional i el canvi de lideratge des d'una perspectiva sistèmica. Tanmateix es fa un acompanyament a la possibilitat de canvi d'estructura jurídica cercant alguna que s'adapti més a les seves necessitats.	Cos Salut	30	0
Associació Cooperasec	Acompanyament orientat a la construcció de la visió comuna del projecte i abordar la dimensió organitzativa des d'una perspectiva sistèmica, a causa dels canvis de dimensió i feines reproductives reflexionades sobre la forma jurídica.	Cos Salut SCCL	30	2
Perifèria Cimarronas	Acompanyament orientat a profunditzar sobre els canvis culturals organitzatius aborden els debats entorn el model de governança i organitzatiu, amb una mirada específica en el model de presa de decisions i perspectiva sistèmica.	Cos Salut SCCL	30	0
XES-Comissió de Facilitació	Acompanyament orientat en aprofundir sobre els canvis culturals organitzatius aborden els debats entorn el model de governança i organitzatiu de la Comissió de Facilitació des d'una perspectiva sistèmica.	Cos Salut SCCL	30	0

Els acompanyaments que han tingut com a objectiu la **creació de projectes del sector de les cures**, des de la perspectiva de les prestadores de serveis com des de la perspectiva de les usuàries de serveis, en concret en la seva dimensió relacional i organitzativa, han sigut:

Projectes	Contingut acompanyament	Entitats	Hores	Insercions
A tu Vera	Acompanyament a la creació d'un projecte cooperatiu que tingui com objecte la cura de persones víctimes de violència masclista i de consum de substàncies.	La Ciutat Invisible	9	0
Vidatea	Acompanyament a la creació d'un projecte cooperatiu o associatiu d'usuàries, treballant sobre la dimensió relacional i organitzativa del grup, és un projecte impulsat per les futures usuàries dels serveis de cures per a criatures amb TEA, aquest projecte es coordina amb Barcelona Activa i l'eix de cures.	La Ciutat invisible	45	2

Dels diferents acompanyaments descrits anteriorment, 3 d'ells s'han ajustat a les necessitats de les persones treballadores interessades a constituir una cooperativa per continuar l'activitat, mitjançant el relleu societari o la constitució d'una nova societat. Es troben en aquesta situació aquestes 3 iniciatives:

Metzineres SCCL	Cures	Cooperativa de treball sense ànim de lucre, orientat a ser el primer programa integral de reducció de danys exclusiu per dones a Catalunya anomenat Entorns d'Aixopluc per Dones que Usen Drogues Sobrevivint Violències. Des d'abasts holístics i individualitzats escaients a les particularitats de cadascuna, ofereix propostes flexibles d'entrada directa i immediata, segons les seves expectatives, inquietuds, curiositats, interessos i necessitats. A través d'un model innovador i agosarat d'intervencions de base, desplegat en Entorns d'Aixopluc, és sostingut per estratègies comunitàries ancorades en drets humans i transversalitat de gènere, que proven ser fiables, pragmàtiques, costo-efectives, on tota dona és protagonista
A tu Vera SCCL	Cures	Projecte de cooperativa o associació que dinamitzi grups terapèutics per reparar la violència domèstica i el consum.
Associació Cooperasec	Cultura	<p>Associació de base comunitària ubicada al barri de Poble-sec que té com objectiu fomentar l'economia social i solidària (ESS) per esdevindre una alternativa a l'actual sistema econòmic capitalista. Per això impulsen la Xarxa CooperaSec, amb diversos col·lectius i persones del territori.</p> <p>Actualment en formen part 14 entitats sòcies: La Raposa del Poble-sec, La Creatura, L'Etnogràfica, l'Arpilleres, Més que Cures, El Petit Molinet, L'Horitzó Dansa, l'Espai familiar Somiatruites, El Monstre de Paper, Ateneu d'Oficis del Poble Sec, La Tinta, Creadoness, Som La Clau, Ecologia i Transició Urbana, Cooperativa La Seca i Les Espigadores.</p>

En concret, tots tres acompanyaments estan explorant canvis o formes jurídiques que s'adaptin més a les necessitats de les persones treballadores interessades. Ja sigui en fase de nova creació, com és el cas de A tu Vera SCCL essent treballadores del sector que volen continuar amb l'activitat, però explorant quina forma jurídica seria la més convenient, com les companyes de Metzineres o de l'Associació Cooperasec, que a través de la feina de treball intern en l'àmbit organitzatiu exploren canvis jurídics per adaptar-se millor a les necessitats de les treballadores.

5.5. Reptes de futur

Valorem positivament les accions d'acompanyament realitzades durant el segon any del cercle, sobretot perquè ens reafirmem en la importància de no limitar-nos només a l'àmbit productiu de les cooperatives (estatuts, pla de viabilitat, pla financer, cartera de serveis, etc.), sinó en posar el focus en la dimensió organitzativa, humana i relacional.

Així mateix, durant aquesta anualitat, hem atès projectes liderats per treballadores-proveïdores de serveis, participats al seu torn per persones usuàries, formes societàries que requereixen acompanyaments més complexos i multidisciplinars.

Dins d'aquest marc, aplicar instruments de transformació social feminista és essencial per evitar la reproducció de desigualtats. No obstant això, trobem dificultats per trobar materials d'altres organismes i institucions públiques que ens ajudin a implementar aquests instruments. És un repte crear sinergies amb altres entitats per desenvolupar recursos propis.

La demanda d'acompanyament és alta, amb llista d'espera, per la qual cosa continuem interessades i determinades a oferir aquests serveis. Considerem que ser un punt de referència per a la interpretació de la normativa d'igualtat i polítiques laborals amb mirada de gènere és essencial. A més, hem reconegut la necessitat de treballar amb mediadores culturals o traductores per arribar a dones de diferents llengües i assegurar que rebin suport en la consolidació de les seves organitzacions.

Com a factors dificultadors, per a les entitats de nova creació o en situacions molt precàries, dedicar 30 hores a acompanyament és una intensitat no accessible per a tots els perfils de classe i situacions de cura. Això provoca que hàgim de fer més acompanyaments de menor durada, per poder assolir l'objectiu.

Així mateix, davant la creixent demanda i interès per part de l'equip del cercle, però també de les consultes que rebem, valorem incorporar un perfil expert en matèria d'interseccionalitat.

Per últim, aquest curs hem iniciat el camí del treball col·legiat en els acompanyaments, amb voluntat d'implementar una perspectiva multidisciplinària

en l'enfocament. Aquestes mesures han estat adreçades a millorar l'efectivitat dels acompanyaments i donar la resposta a les necessitats dels projectes, però ens plantegen dubtes i límits quant a la confidencialitat de la informació, de manera específica amb relació a situacions conflictuades, i protocols i gestió d'assetjament.

Promou i finança:

Amb el suport de:

Formen part del cercle:

LA CIUTAT
'NV'S'BLE

